

Slovenski tednik
za koristi delavnega ljud-
stva v Ameriki

V slogi je moč!

GLAS SVOBODE

GLASILO SVOBODOMISELNIH SLOVENCEV V AMERIKI

Od boja do zmage!

Slovenic Weekly
devoted to the interests of
the laboring classes

Štev. 43.

Entered as Second-Class Matter July 8th, 1903, at the Post-Office
at Chicago, Ill., under Act of March 3rd, 1879

Chicago, Ill., 27. oktobra 1911.

Kdor ne misli svobodno, se ne more
boriti za svobodo!

Leto X.

Razgled po svetu.

NOVE DAVČNE PREDLOGE AVSTRIJSKE VLADE.

Dunaj, 22. okt. Nove davčne predloge pridejo na vrsto v sedanjem državnozbornem zasedanju, in sicer hoče vlada predložiti najprej predloge o direktnih davkih, potem pa tudi o zvišanju tarif. Najprej pride na vrsto zvišanje osebne dohodnine in če bi iz tega ne rezultiralo pokritje, šele potem zvišanje davka na dedščine. Zvišanje davka na dedščine bo našlo odpor v poslanski zbornici, kjer sede bogataši. Mogoče je tudi, da pride na vrsto davek na zganje, nasprotno pa vlada ne bo predlagala monopola za žgalice. Tudi hišni davek namerava vlada reformirati. Davek na novogradbe bo znižan. Polovica dohodkov iz avtomobilnega davka hoče vlada prepustiti deželam za vzdrževanje cest.

Angleške železnice se branijo priznati unije.

London, 23. okt. Komisija, ki je bila meseca avgusta izvoljena, da poravnava spor med železniškimi delavci, je objavila svoje poročilo. Železniške družbe so ugovarjale proti priznanju železniških organizacij, češ, da pri veliki odgovornosti ne morejo pripustiti, da bi se delavci vtkavali v vprašanje discipline in uprave.

Komisija priporoča, da se vsa vprašanja glede delovnega časa, plače in delavskih razmer, ki se medsebojno ne morejo rešiti, predložijo spravnemu uradu. Sedanje pogodbe veljajo še do 7. januarja 1912, nove pa do 6. januarja 1914. Konečno priporoča komisija, da bi delavci v slučaju štrajka ne strahovali svojih tovaršev, ki hočejo delati.

Kradel denar Amerikancev.

Dunaj, 21. okt. Poštni uradnik Henrik Mueller je bil aretovan, ker je kradel pisma avstrijskih izseljencev v Združenih državah in jemal iz njih denar, ki so ga pošiljali svojim sorodnikom domov. Ukradel je nad 4000 pisem. V pisemih so bili večinoma bankovci po \$1.

Španska vlada razorožuje portugalske rojaliste.

Lizbona, 22. okt. Portugalska vlada je razglasila, da je španski vojni minister odredil, da se morajo portugalski rojalisti, ki se nahajajo na španskih tleh, izseliti, ali pa odložiti orožje. Približno 150 rojalistov je bilo že razoroženih.

Poročila pravijo, da je 900 rojalistov pripravljenih na napad na Portella do Homen. Večji oddelek rojalistov skuša priti v gore Sierra de Gorez, ki leže ob španski meji. Meja med Španijo in Portugalom v tem gorovju ni natančno določena in zato ne bodo vladne čete napadle rojalistov v tem gorovju.

Eksplozija v francoskem premogovniku.

St. Etienne, 20. okt. V Bardotovem premogovniku se je pripetila eksplozija, pri kateri je bilo 40 premogarjev ubitih. Eksplozija je sledila požaru v premogovniku.

DENARJE V STARO DOMOVINO

pošljamo:

za \$ 10.35	50 kron,
za \$ 20.50	100 kron,
za \$ 41.00	200 kron,
za \$ 102.50	500 kron,
za \$ 204.50	1000 kron,
za \$ 1020.00	5000 kron,

Poštarina je všteta pri teh svotah. Doma se nakazuje svote popolnoma izplačajo brez vinarja odbitka. Naše denarne pošiljave izplačuje c. kr. pošto. No hranilni urad v 11. do 12. dne.

Denarje nam poslati je najprikladneje do \$50.00 v gotovini v priporočnem ali registriranem pismu, večje zneske po Domestic Postal Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER CO.
82 Cortland St. New York
104 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio

REVOLUCIJA ZMAGUJE.

Vladi gre za nohte.

Peking, 25. okt. Revolucija pridobiva z vsakim dnem več tal in privržencev; vlada je v očitnih skrbeh, ker se niti ne more zanešati do sedaj še stari vladi lojalno ostalih čet. Cela Kina je v plamenju revolucije in gotovo so še bolj grozna poročila resnična, kakor si to predstavljajo različne vlade Evrope in Amerike. Da pa ne pride v tej revoluciji proti rodovini Mandžu tudi do kacega klanja inozemcev, posebno strogo skrbi na vojaški podlagi sestavljen revolucionarni sod. Vsak je koj ustreljen, kdor bi skušal kako nagajati inozemcem, ki so skoro po vseh mestih, katere so sedaj zajeli zmagoviti rebeli, ki imajo v svojih rokah okoli 25,000 mož, obojnih boljše od vladi ostale lojalne armade. Zadnje brzjavke poročajo, da gredo revolucionarji na glavno mesto Peking in vlada v tem mestu ne mal strah.

Francija in Nemčija in Marokko.

Berlin, 25. okt. — Francoska in nemška vlada ste izročili velešilam prvi del nove skupne pogodbe tihoče se Marokka in ste obe vladi zadovoljni z delom. Ta vsebuje francosko stališče v Afriki. Sedaj se vrše pogajanja voljo odškodnine, ki jo bo Nemčija od Francije dobila in se tudi v tem prašanja upa na uspeh.

Demokrat.

Dunaj, 24. okt. — Nadvojvoda Ferdinand Karel, nečak cesarja Franca Jožefa, se je v Švici poročil s hčerko svetnika Cubra in je pri tej priliki odložil vse časti, ki mu gredo po postavah avstrijskih. Cesar, ki je bil leto nazaj hud nasprotnik tej moštvi, je sedaj v njo privolil in dal svojemu nečaku 40.000 kron letne rente. Živel bo kot navaden človek v Švici pod tujim imenom.

Turki natepli Italijane.

Pariz, 25. okt. — Zasebna brzjavna poročila poročajo, da so združeni Turki in Arabi 8000 Italijanov pri mestu Barka zmagali in jih prisilili k umiku. Italijani so v tej bitki izgubili okroglo 800 vojakov; koliko je mrtvih nasprotnikov, se ni moglo dognati.

Boj v Bengaci je morebiti tudi hud in po verjetnih poročilih so Italijani izgubili najmanj 400 mož in ne samo 100, kakor so italijanske brzjavke poročale. Italijanska vlada skrbno prikriva, da je bilo njeno, do sedaj zmagovito vojaštvo, tepeno.

Vojne brodovje se je takoj poklicalo pred trdnjavo Bengaci. — Vojne ne bo še tako kmalu konec.

Pod razvalinami.

Budimpešta, 20. okt. Pri neki novi stavbi se je večeraj 41 delavcev. Dva delavca so našli mrtva, 16 jih je še pod razvalinami, drugi pa so bili že izkopani izpod razvalin. Trinajst jih je tako težko poškodovanih, da ne bodo okrevali; pet jih je bilo le lahko ranjenih.

Švedska poslanska zbornica razpuščena.

Stockholm, Švedska, 20. okt. Poslanska zbornica je bila razpuščena in nove volitve so bile razpisane.

Kritično!

London, 26. okt. — Specijelno poročilo iz Pekinga poroča, da so revolucionarji 180 milj severno od Hankov cesarsko armado zajeli na eni strani in da so vojno blagajno vlade, ki je vsebovala 1,500,000 taelov (\$1,000,000) odnesli. Vse kaže, da je tiranstvo tudi na Kitajskem odklenkalo!

Listnica uredništva.

Mnogo dopisov je radi pomanjkanja prostora izostalo. Na dopise, ki so prišli kasneje kot v ponedeljek v uredništvo, se ni moglo ozirati.

Razne novice.

NESREČA V RUDNIKU.

V železnem rudniku pri Hibernia, blizu Rockaway, N. J., je 20. t. m. zjutraj utonilo trinajst delavcev, ki so pod vodstvom delovodje vrtali nov rov. Pri vrtanju so zadeli na star rov, ki je bil napolnjen z vodo. Skozi nastalo odprtino se je vtila voda v rov, kjer so bili delavci, s tako silo, da se niso mogli več rešiti.

Nesreča se je prepetila v novem Landon rovu, ki teče paralelno s starim rovom. Ob nesreči je bilo v novem rovu 60 delavcev. Med njimi je nastala grozna panika. Vse je drlo proti izhodu. Nastal je boj za življenje in smrt. Mnogo jih je prišlo srečno na površje, ali 13 jih je ostalo v rovu in so utonili. Delavci, ki so se rešili, so bili tako razburjeni, da dolgo časa niso mogli izvedeti od njih, kaj se je zgodilo v rovu. Vsi ponesrečenci so inozemci.

Konvencija tekstilnih delavcev.

V Beethoven Hall na 5. cesti v New Yorku se vrši zdaj konvencija tekstilnih delavcev. Konference se udeležijo približno 60 delegatov iz vseh krajev Združenih držav. Med konvencija bodo priredili tekstilni delavci v New Yorku več shodov, na katerih bodo razvili živahno agitacijo za pristop k unijam.

SLABE DELAVSKE RAZMERE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Državni delavski urad je izdal poročilo o brezposelnosti v državi New York tekom drugega četrtletja 1911. Poročilo se opira na navedbe 190 organizacij s 120,000 člani. Brezposelnost je bila v navedeni dobi veliko večja, kakor v prejšnjih letih in niti ob krizi leta 1907 ni bila tako velika, kakor zdaj. Nad 24 odstotkov je bilo brezposelnih delavcev. Od leta 1901, izvemši leto 1908, niso bile tako slabe delavske razmere. Štrajkov je bilo v drugem četrtletju samo 72, lanskega leta pa 121. Vsled štrajka je bilo izgubljenih 721.000 delovnih dni. Samo mašinisti so izgubili s svojim štrajkom 500,000 delovnih dni. V 20 slučajih je državni delavski urad posredoval in dosegel poravnave štrajka.

Največ so trpeli vsled brezposelnosti in gospodarske depresije stavbinski, kovinski in transportni delavci.

Aviatik Ely ponesrečil.

Macon, Ga. Zrakoplovstvo je zahtevalo novo žrtev. Znani aviatik Eugene Ely je pri poletu izgubil kontrolo nad svojim strojem in je v visočini kakih 50 čevljev skočil s stroja na tla in se ubil. Bil je na mestu mrtev. Nad 8000 ljudi je videlo grozen prizor.

NA DELO.

Slika je tip slovenskega delavca v Carnegievih "plavžih" iz S. Chicago, kjer dela več sto Slovencev. Težke klešče, skoro napol nag, trde mišice, volja in pomislek, da mora par let težko delati za ameriškega milijarderja, če hoče, da si bo opomogel, plačal dolg v stari domovini, zredil pošteno in slovensko svoje otroke in ohranil dom svojcem, domovini slovenski ...

SLAVNOSTNA IZDAJA.

Današnje štev. Gl. Sv. smo izdali na 16 straneh in je dali natisniti v par sto več iztisih kot ponavadi. Opozorjamo posebno naše gg. zastopnike, da se poslužijo te prilike in požurijo z naročitvijo te izdaje, ki naj služi v agitaciji za list. Več lepih člankov smo morali odložiti na pozneje in se naj nam to od strani dopisovateljev oprostijo in pridejo v kratkem času na vrsto ter bomo znali javnost na nje opozoriti. Če se slavnostna št. Gl. Sv. razprodaja, stane 5c številka.

Boj za boljše plače.

Wheeling, W. Va., 20. okt. T. L. Lewis, bivši predsednik premogarske organizacije United Mine Workers of America je izjavil, da bo na prihodnji konvenciji zopet kandidiral za predsednika organizacije in da bo zahteval, da se plače premogarjem zboljšajo. Rekel je, da morajo premogarji dobiti za eno tono z ravnice nakopanega premoga \$1.00, s strojem pridobljenega pa 95 centov. Dozdaj so dobivali 95c oziroma 55½ centa.

JETIKA MED DELAVCI NAJBOLJ RAZŠIRJENA.

Vzlie vsem varnostnim napravam se jetika med delavci vedno bolj razširja. Boj proti jetiki se vodi od vseh slojev, ali brez vidnega uspeha. V New Yorku se je število za jetiko umrlih delavcev pomnožilo za 6 odstotkov. Odpornosti bi mogle prinesle radikalne izpremembe delavskih in življenjskih razmer. Vse tovarne in vse hiše bi se morale zdravstveno nadzorovati med gradnjo in po gradnji. Otroci v mestu bi morali imeti več igrišč. Delovne ure in delovne plače za moške in ženske bi se morale urediti. Delavci bi morali toliko zaslužiti, da bi lahko sebe in svojo družino dobro hranili.

Odločitev v 15. dneh.

Balveston, Tex., 22. okt. Pet organizacij železničarjev na Harimanovih železnicah v Texasu in v Louisiani je poslalo železniškemu vodstvu ultimatum in mu zagrozilo, da bodo vsi železničarji v 15 dneh štrajkali, ako vodstvo ne bo izpolnilo zahtev delavcev v železniških delavnicah, ako pride do štrajka strojevodij, kurjačev, telegrafistov, sprevodnikov in drugega osebja na železnicah, bode ves promet ustavljen.

Štrajkarji in razzodišče.

Paducah, Ky., 22. okt. F. W. McCreary, predsednik organizacije železniških delavcev na Illinois Central železnici je izjavil, da delavci, ki so na štrajku, zahtevajo najprej, da se bodo njih pritožbe vzele na znanje. Uradniki morajo najprej priznati organizacijo in šele potem more biti govora o poravnavi štrajka razzodiščnim potom. Železniško vodstvo je bilo predlagalo štrajkarjem, da delavci in železnice predložijo sporna vprašanja posebnemu razzodišču. To ponudbo so železniški delavci odklonili.

Tovarniški nadzorniki v službi politikov.

V newyorški legislaturi je bil 20. julija sprejet zakon, na podlagi katerega se bode ustanovilo v državi osem tovarniških nadzornikov, ki bodo podrejeni državnemu delavskemu departmentu. Ker se za to službo ne zahteva nobeden izpit in za nadzornike ne veljajo predpisi za civilne uradnike, se bojijo delavske organizacije, da bodo imeli politiki prevelik vpliv na imenovanje teh nadzornikov in na njih poslovanje.

Železničarji zahtevajo zvišanje plač.

Indianapolis, Ind. — Vzhodna zveza železničarskih konduktorjev, v bratski Zvezi of Railroad Trainmen ste priredili skupno zborovanje, na katerem ste sklenili zahtevati zvišanje plač železniškim delavcem na iztočnih železnicah. Železničarji na zapadnih železnicah so boljše plačani, kakor na iztočnih.

L. E. Sheppard iz Grand Rapids, podpredsednik korporacije Order of Railway Conductors je izjavil, da bodo železničarji sklicali še eno konvencijo predno uvedejo akcijo za boljše plače.

Vedni namestnik nevidnega.

V Rimu sedi starec, ki se smatra za vidnega namestnika nevidnega boga, za vtelesenje najvišje pravičnosti, za nezmotljivega. Ob priliki italijansko-turške vojne, je tudi ta mož odprl usta in dal od sebe glas in ukaz — da se mori za zmago italijanskih topov in italijanskih ladij. Papež Pij X. prosi blagoslov za orožje roparjev in morilcev. In je še nadalje "sveti oče", veliki duhovnik "vere ljubezni", nezmotljivi tolmač nauka — Kristusovega! ... Čemu je spisan evangelij in za koga? Kdo govori še tako kakor v pridigi na gori?

McNAMARA.

Porotnikov ni.

Los Angeles, Cal. 23. okt. Zagovorniki obtoženih delavskih voditeljev, bratov McNamara so večeraj naznanili, da ne bodo pustili nobenega porotnika v sodno dvorano, ki bi se izjavil, da je bilo poslopje "Los Angeles Times" z dinamitom v zrak pognano. Temu se je pa sodnja zelo zoperstavila, ker veruje, da more biti vsak državljani porotnik, ki nima nobenega presodka o krivdi ali ne krivdi obtoženih bratov.

McNamarov proces.

Na sodnji bo toliko posla s porotniki, da se je zagovornik Clarence Darrow izjavil, da se obravnava nikakor ne bo pričela pred novim letom. Dosedaj so izbrali šele enega porotnika, pa je obravnava odprta že skoro tri tedne. Kadar bode zagovornik izbral svoje porotnike, ima zopet zagovornik pravico postaviti nove, ali ugovarjati onim, ki jih je izbrala država, nakar se oglasi zopet država. Tako da ima pravico desetkrat zavreči svoje porotnike, če mu niso po volji.

Vsi dosedaj izbrani porotniki so stari nad 60 let, eden je celo star 68 let. Seveda potrjeni še niso.

Država bo imela silno stroškov s porotniki. V slučaju, da eden izmed porotnikov tekom obravnave zbolji, je vse poslovanje dotedaj zastoj. Zato pa država gleda, da dobi porotnike, ki so vsi dobrega zdravja.

Znan bojevnik.

A. C. Germer, socijalistični zakladni upravitelj United Mine Workers of Illinois, je na novo pričel bojevati se s John Michellom, katerega je tudi prisilil, da je svoje mastno službo pri meščanski Civic Federaciji odložil in sedaj je pričel boj z Samuelom Gompers, da odloži svojo podpredsedniško mesto pri isti organizaciji. Resolucije pridejo na prihodnji konvenciji A. F. of L. na vrsto.

Lakote umrl na cesti.

Pred hišo št. 118 Division St. v New Yorku se je 17. t. m. popoldne zgrudil na tla nek okoli 60 let star mož. Poklicali so ambulanco, ali ko je prišel zdravnik, je bil mož že mrtev. Zdravnik je konstatiral, da je umrl vsled lakote. —

Vedne sleparije.

Chicago je v sleparstvu prvo mesto na svetu, tako se je izjavil nek znan čikaški sodnik in mož se ni zlagal. Sedaj preiskujejo velike sleparije in ravbarije, ki so se in se še vedno pripete v čikaških skrivnih igralnicah. Pri tem je prišlo na dan, da je vsa policija, od najvišjega uradnika, da najpriprostejšega policista, podkupljena in še tako dobro, da se komisiji, ki ta nov graft preiskuje kar lasje ježe, da je kaj takega mogoče. McWeeny, šef policije pa "resno" izjavlja, da on o nobenih igralnicah v Chicagu ne ve, da se njemu še do sedaj ni sanjalo, da bi se v Chicago gemblalo ko v Monte Carlo. Ta zvitá buča je še rekla, da on še ni nikoli čul, da bi se godile tako "strašne" stvari, v lepi in pobožni Chicagu.

To presega tudi ameriške živce! —

7. novembra volitve.

Vendar enkrat so izdale volilne oblasti na dan zakonito določene nominacije kandidatov raznih strank za sodnike za Chicagu. Med mnogoštevilnimi kandidati rep., demokratov in tempererclerjev, so tudi naslednji socijalistični kandidati.

D. J. Ventall, Charles Schroeder, Vincent Verde, Mamuel Block in Karel Strover.

Zahodna Bolniška Podporna Jednota.

RAVENSDALE, WASHINGTON.

Vstanovljena 25. aprila in inkorporirana 24. decembra 1908.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: FRANK JERAS, Box 44, Taylor, Wash.
Podpredsednik: PAVE KOŠ, Box 10, Ravensdale, Wash., Box 44.
Tajnik: FRANK TOSTOVRŠNIK, Taylor, Wash., Box 44.
Zapisnikar: IVAN ŠKUFCA, Ravensdale, Wash.
Blagajnik: BLAŽ FELICIA V. Box 8, Elum, Wash-Krain, Wash.

NADZORNI ODBOR:

JERNEJ SKRBINC, Issagah, Wash.
ANTON LUČIČ, Box 499, Cle Elum, Wash.
J. PETKOVŠEK, Box 499, Cle Elum, Wash.

POROTNI ODBOR:

FRANK PUSTOSLEMŠEK, Box 1, Ravensdale, Wash.
PAUL KOLAR, Box 337, Cle Elum, Wash.
LOUIS KOOLJAN, Enumclaw, Wash.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. J. J. Mustard

Seja gl. odbora se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu pri g. Pavel Koss-u, v Ravensdale, Wash. Uradno glasilo je Glas Svobode.

DRUŠTVENI URADNIKI.

Društvo "Danica" št. 1 v Ravensdale, Wash.: Preds. John Arko; tajnik John Škufca; Frank Maurič, II. tajnik; blagajnik, Anton Logar.
Društvo "Sloboda" št. 2 v Cle

Elum, Wash.: Preds. Jakob Petkovšek; tajnik Anton Lučič; blag. Alojz Oman.

Društvo "Planinski raj" št. 3 v Taylor, Wash.: Preds. Martin Mežnar; tajnik Anton Span; blagajnik Frank Muzga.

Skozi šibe.

RUSKO SPISAL SKITALEC.

Prevela na slovensko Minka Govekarjeva.

II.

"Muzikant, ljubček, zaigraj kaj, a jaz zapojem! Zaigraj, koderavee!"

In zapela je s svojim piskajočim glasom:

Diha veter, močen veter,
vije k tlom drevesa . . .

Oče je takoj ujel motiv pesmi na harfi, in po vsi gostilni je zadonel globoki, močni sopran . . . Njen glas je bil krepk in topel, kakor žarki njenega rodnega južnega solca ter je brizgal kakor ognjen dež na zbrano množico . . . Sedaj smo pa že obrnili splošno pozornost nase; iz vse gostilne so prihrumeli ljudje in so obkrožili pevko in muzikanta, a deklica je pela, ne da bi pogledala koga, in njen obraz je bil sedaj tako ponosen, mračen in lep! . . .

Oj, kako boli me srce,
solz mi iz očesa! . . .

Po gostilni se je razlila turobna pesem. Toda iz njenih prekrasnih oči je lil potok solz. Pela je mило in otožno, in ko je tako pela in plakala, je bila tako lepa, da te je zabolelo, če si jo pogledal.

Nakrat pa je položila urno svojo lepo ročico na strune in je prekinila pesem.

"Veselo!" je kriknila.

Oče je zaigral nekaj veselega.

Deklica je pokimala z glavo, zmajala z rameni, zazvenela z vsemi svojimi novčiči, nasmehnila se je ter zapela, lahko sukajoča se na petah ter graciozno se zibaje v bokih:

Le pijmo, zapojmo!
Vse gorje pozabimo!
Ko pride smrt,
pa umrjemo! . . .

Poslušalci so se smejali. "Imenitno poje!" se dejali nekateri "Pijana je!" so govorili drugi.

Pela je in ploskala z dlanmi, udarjala ob tla s peticami, se sukala okrog sebe, a po licih so ji tekle še vedno solze.

V tem trenutku se je pojavil stražnik v spremstvu debelega, lepo oblečenega gospoda. Stražnik je zgrabil osorno pevko za roko in je prekinil njeno veselje; gospod pa je govoril nekaj in je bil videti užaljen. Dekle je šlo pokorno z njima iz gostilne, samo psovalo je glasno z besedami, ki jih ni možno ponoviti. V množici so se čule besede: "Ušla je", "tepena je bila", "dolžnosti ima" in še nekaj drugega, česar pa nisem razumel.

Igrala sva nekaj dni v tej gostilni. Potem so naju sprejeli drugod. Tam je bilo prav tako kakor v prvi gostilni. Naposled so naju pozvali v veliki gostilni, naj ostaneva tam do konca semnja za petindvajset rubljev na mesec s prosto hrano in stanovanjem.

Ta gostilna je bila v drugem nadstropju velikanske hiše; dolge, široke stopnice so vodile vanjo. Nama so dali na razpolago

prav majhno, poltemno kamrico, dajali so nama dvakrat na dan čaja, opoldan obed in pozno na večer večerjo.

Podnevi ni bilo skoraj nič opravka; gostilna je bila prazna, samo včasih je prišla večja družba trgovcev pit čaj. Vsi so bili oblečeni v drage narodne noše žive barve, hodili so v galošah in cipelah iz zelenega safijanskega usnja, a z obratih glav niso snemali dragocenih, gosto z zlatom in srebrom posutih čepic. Vse na njih je bliščalo in šumelo. Bili so tako prazniški, molčeči, mogočni in so govorili v tujem jeziku, polnem goltnikov. V gostilni so jim prinašali na velikem podstavku široke in nizke porcelanaste čaše, slične tatarskim čepicam; in trgovci so pili iz njih počasi in dolgo krepk čaj. Za najino glasbo se niso menili.

Podnevi je oče navadno proučeval nove motive, ki jih je bil slišal v mestu. Imel je dober sluh in izvrsten spomin in je igral zato na svoji harfi vse "koračnice", "polke" in razne odlomke iz oper in operet, ki so jih proizvajali tamošnji potujoči muzikanti. Igral je tudi vse nežno-tožne nižinogorodske narodne pesmi, ki so imele svoj poseben značaj ter so zvenele vespovsod.

Ves semenj je odmeval od teh pesmi: plule so v zraku, lezle so takorekoč v uho in so se vtiškale neizbrisno v spomin. Te melodične nižinogorodske pesmi, ki govorile neprestano o ljubezni in ločtvi, mi done še danes v ušesih; na nežnih harfinih strunah so dobile te pesmi posebno lep izraz.

Oče se je torej vadil svirati te pesmi, in zdi se mi, da je zlagal nekatere tudi sam. Medtem pa sem čital jaz ceneno berilo, ki sem si ga kupoval za petico: to petico sem terjal vsak dan od očeta, spominjajoč ga njegove obljube. Spočetka mi je dajal rad te novce, pozneje pa mi jih je odrekal in se je jezil, če sem ga opomnil.

Toda vse moje bitje je živelo v svetu junakov, vitezov, čarovnikov in zmajev. Po vsaki prečitani povesti se dolgo nisem mogel pomiriti in izkušal sem izročiti svoje vtiške papirju: risal sem. Ker sem pa risal neprenehoma, večno, tudi za papir ni bilo denarja; in pobiral sem po tleh zavojni papir, ki sem ga pokrtil vsega z junaki, oboroženimi od nog do glave; pod vsako tako postavo pa sem zapisal dvovrstične stihe.

Ta svoj posel sem nadaljeval tudi zvečer, ko so zažgali pod gostilniškim stropom svetilke; za svoje delo sem uporabljal rumeni papir, ki so bile zavite vanj cevke in ki je bil videti pri luči bel, tako da sem lahko risal nanj. V risanju me je prekinjal le oče, ki je ubiral strune ter šel na "delo"; gostilna se je začela polniti z gosti.

Bilo mi je, kakor da sem se

zbudil pravkar iz razkošnih, sladkih sanj, in žalosten sem začel udarjati na zvončke, a oče je razlival po gostilni svoje zvonke, trilčke.

Včasih sva pela dvoglasno "Ječi golobček sinji", ali "Glej na poti vas veliko", ali "Vejičo". Imel sem lepodoneč diskant in pel sem rad, toda siliti se nisem dal; dostikrat sem se ustavljal. Tedaj sva se sprla z očetom.

"Poj!" je dejal oče.

Postal sem mahoma slabe volje, "pasel" sem trmo ter molčal.

"Poj, ti rečem!" se je razvnel mahal oče in je začel igrati.

Zadonela je harfa, jaz pa sem molčal.

"Poj, — vrag te vzemi!" je že rjovel oče ves divji.

Začel sem peti, toda pokazalo se je, da je vsled osornega ravnanja izgubil moj glas vso zvonkost: tresel se je, bil je slaboten in je donel pretirano; oči pa so se napolnile s solzami užaljenega samoljubja.

"Glasneje!" je zagrmel oče.

Jaz sem umolknil popolnoma; v grlu me je davil krč in po licih so lile solze.

"Fej! niti ene knjige ti ne kupim več. Zvon!"

In zapel je "komičen" kuplet:

Oj, ti smola smolasta!
Tam gre kramar Tit.
Moja žena bedasta
jemlje na kredit!
Deco mojo tresse mraz,
vse nas muči glad . . .
Oh, kak tepe bil sem jaz,
da sem se ženil mlad!

Pel je in stresal kakor navadno energično svoje kodre; toda iz veselega brenkanja strun je donela tajna tuga . . .

Če po končani igri ni nihče izmed poslušalcev stopil k muzikantu ter mu vrgel na strune kak drobšč, tedaj je poslal oče mene, da sem obšel goste z odprtim klobukom v roki. Tudi zaradi tega je nastal med nama večkrat prepir, a grožnja, da ne dobim nobene knjige več, je vedno pomagala in šel sem pobirat denar.

Ta pot po gostilni s klobukom v roki se mi je zdela poniževalna: moj ponos je bil užaljen. Nekateri so mi dali denar z besedami: "To je zate!" A jaz sem od dal vse očetu.

Gostov je bilo čimdalje več, njih glasovi so se začeli zlivati v splošen hršč, midva pa sva muzicirala vso noč, skoraj brez prestanka. Malo pomale so se razblinile postave gostov, napihnilo se so in zrastle do stropa ter so izginile mahoma, hrup je nekoliško ponehal, in v ušesih so mi doneli samo znani zvoki strun, a jaz sem zvonil že v spanju z zaprtimi očmi. Zbudil me je sunek očetova roke, dvignil sem glavo, jo zopet opetovano sklonil ter zvonil, zvonil . . .

Oče je imel na vseh prstih usnjate "naprstnike", ker sicer bi si bil — kakor je dejal — odrgnil prste do kosti.

Tak je bil najin "posel" . . .

Nekega jutra, ko je bila gostilna prazna in sva bila svobodna, sva šla z očetom po dolgih stopnicah, ki so vodile iz gostilne na cesto; nameravala sva se iti kopat v Oko.

Stopnice in tudi vsa gostilna so bile prazne, vse je bilo tiho. Nakrat pa se je pojavilo na stopnicah par oseb, ki so skočile k očetu. Ena izmed njih je zastavila očetu pot. Bil je rudečelas moški zverskega obraza ter je spominjal na onega mladeniča, ki je hotel nekoč očetu razbiti harfo.

"Ti, hudič hromi, zakaj si nam pokvaril včeraj posel!" je zarjovel s hrupnim glasom.

"Ker ne maram, da bi ropali ljudi", je odgovoril oče. "Ali mi greš!"

"Ti-ti-š-škripač!" je siknil zlobno rudečelasce ter zgrabil očeta za grlo. Zakadili so se še trije drugi vanj, in začela se je borba. Oče se je držal z eno roko za ograjo, a z drugo, ki se je nanjo obesil eden izmed napadalec, se je izkušal ubraniti sovražnikov. Rudečelasce ga je davil in hropel je, kri mu je šinila v obraz, oči so strašno buljile. Kričel sem presunljivo in bil s svojimi ročicami rudečelasca. Moj krik je rešil očeta. Od zgoraj so prihтели pometalci, skrivnostni ljudje (pa so skočili na ulico in so zbežali.

Oče je jedva lovil sapo.
"Ti razbojniki!" — je dejal vsem, ki so se zbrali okoli njega.
"Sinoči so hoteli oropati pijane

ga trgovca, jaz pa nisem bil zadovoljen s tem in brez mene niso mogli ničesar storiti. Vidite, to je bilo! Tu žive ljudje od tega, kar ugrabijo drugim. No, s takimi se ne bomo bratili!"

Stresel je svoje kodre, se obrnil k meni ter dejal saljivo:

"Kakor je videti, Kopka, ne pojde tu najino delo 'kakor po maslu'!"

S svojim zaslužkom res nisva imela dosti sreče. Dohodki, ki je nanje računal oče, so bili majhni, a v "temne" posle se ni hotel spuščati; soliden zaslužek je bil pa tako slab.

Toda jaz nisem hotel ničesar vedeti o tem, vsaki dan sem terjel petico za knjžico. Kadar je prišel v gostilno raznašalec s košem groznih pesmi in slik, sem udaril v jok.

"Kupi mi knjigo!" sem prosil očeta, ves v solzah.

"Nimam denarja, ne kupim!" je odgovoril osorno.

"Kupi-i!" sem ponovil ihteč. "Saj imaš denar, videl sem ga v kovčgu."

"Nehaj vendar že! Kakšen denar? Treba ga bo za tvoje čevlje in za srajce!"

"Saj mi ni treba čevljev in tudi srajc ne! Knjigo hočem! Saj velja samo eno petico", sem pestil očeta.

"Danes petico, jutri petico, tega ne bo nikdar konec!"

"Kupi vendar!" . . .

Rjul sem. Ves obraz je bil moker od solz.

"Vse pesmi ti bom pel! Vse te hočem ubogati!" sem poizkušal z dobrimi obeti.

"Ne kupim!" je odgovoril oče neuklonjen.

"Zakaj si me prevaril?" sem vzkliknil v joku, čuteč, da sem doživel svoje prvo razočaranje.

"S čim sem te prevaril?"

"Ko prideva v Nižniji" — si dejal — "dobiš vsaki dan novo knjžico."

Povzročitelj mojih solz se je pokazal nepristopnega. — Ravnal sem uprav grozovito z njim: bržčas je bilo očetu težko gledati moje gorje. Toda ostati je pač moral neizprosno: pred nama je stala grozna pošast bede, ki tlači brezdomovnega potnika brez vinarja v žepu.

Prenagljena očetova obljuba, da mi kupi vsak dan knjžico, je bila zame velikanskega pomena. Misel, da bom čital dan na dan nove knjige, je stvarjala zame ves interes življenja, in tej misli na ljubo sem prenašal potrpežljivo vse, kar je bilo zame zoprnega v najinem poslu. Ko smo se vozili še po Volgi, sem že negoval to misel. Nikdar bi ne bil pričakoval, da me bo oče opeharil; na najin gospodarski položaj se nisem namreč oziral prav nič, knjiga se mi je zdela potrebnejša nego čevlji.

Mahoma mi je zablistnila v možganih neka misel. Dasi sem plakal povsem iskreno, sem vendar hkratu računal na to, da omečim s svojimi solzami očeta. Ko se je torej ustavljal solzam in se je začel vaditi na harfi, sem ta-

koj nehal jokati, zaril sem se v kot najine kamrice in sem sedel tam dolgo ter mračno. Tu sem odločil nepreklicno, da ostanem pri svoji zahtevi.

Zahotelo se mi je izmakniti očetu petico. Toda spomnil sem se obračuna, ki ga je imel z lastnikom gostilne na vasi ter z onimi štirimi "razbojniki" na stopnicah; niso mi mogli izpodbiti edine noge, — bilo mi je jasno, da je oče močan, a jaz — majhen in slaboten. Treba torej ukrasti petico. V kovčgu leži celo prgišče petic: ako vzamem eno, oče tega niti zapazil ne bo. A če tudi zapazi, kaj potem? Ne bojim se! Porečem mu: "Da, vzem sem jo, zato ker je to 'moja' petica, zaslužil sem jo sam, ena izmed teh je, ki so jo dali meni" . . . Pa naj mi ne kupi čevljev, pljunem na to! Zdelo se mi je, da ravnam popolnoma pravilno; pa ne samo to, čutil sem se naravnost oropanega,

prepričan sem bil, da me je oče prevaril ker si je prisvojil mojo petico.

Odprl sem smelo kovčeg, vzem petico, ki je ležala vrhu drugih petic v majhni skrinjici, in krepko stiskajoč nove v pesti, sem zbežal kupit knjžico.

Naletel sem na raznašaleca, ki je imel samo še dve knjigi, druge je vse razprodal. Ena izmed teh je bila "Jerusalem", meni že davno znana, na rožnatem ovitku druge knjige pa je bil naslikan vitez v polni bojni opravi, naslov knjžice se je glasil "Don Quijote". Ljubil sem viteze in sem zato kupil to knjigo.

Dalje prihodnjič.

Delavci, širite svoje glasilo "Glas Svobode"!

EUGENE HIGGINS: OBUPANCI

je karikatura velikomestnega delavčevega položaja.

Dela nikjer, denarja nobenega, pomoči od nikoder, usmiljenja še manj, tem več pa zalezovanja od strani policije in detektivov, ki si štejejo v posebno srečo in "znatnost", če že napol umrlega proletarja vklenejo in ga oddajo "roki pravice". Kdor je bil že katerikrat obupan, brez dela, denarja, obleke, prijateljev in žarka na lepše dni, bo tudi razumel v resnici stanje obupancev, ki se v naši kapitalistični dobi množe, kot ribe v vodi.

SLOVENSKI IN HRVATSKI JAVNI NOTAR ZA AMERIKO IN STARI KRAJ.

Sprejema tožbe. — Zagovarja in tolmači na sodniji. — Zahteva in iztirja odškodnine od kompanije za ponesrečene pri delu. — Dela pooblastila, kupoprodajne pogodbe, prošnje za oprostitev vojaščine, dolžna pisma, itd. — Iztirja dolgove tukaj in v starem kraju. — Izvršuje vsa v notarsko stroko spadajoča dela. — Cene vedno zmerno.

Matija Skender

5241 Butler Str., Pittsburg, Pa. Bell Phone 7-R Fisk.

FRANK SAKSER

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

PODRUŽNICA:

6104 St. Clair Ave., N. E., Cleveland, O.

Pošilja DENARJE V STARO DOMOVINO brzo in cenovno. V Avstro-Ogrski izplačuje denarne pošiljatve e. kr. poštna hranilnica na Dunaju.

Izdaja ČEKE ALI DENARNE NAKAZNICE za dobre, solidne banke; za Slovence na pr. na Kreditno banko v Ljubljani. MENJA DENARJE po dnevnem kursu.

PRODAJA PAROBRODNE IN ŽELEZNIŠKE LISTKE za vsako prekomorsko družbo po izvornih cenah.

Vsak potnik mora paziti, da pride na pravo številko:

82 Cortlandt St., New York.

Vsa pisma, pošiljatve in nakaznice se imajo glasiti na:

FRANK SAKSER.

Ako želi kak rojak v Zjedinjenih državah ali v stari domovini kaj poizvedeti, naj se obrne name ter mu drage volje dam odgovor.

DOPISI.

Black Diamond, Wash.

Cenj. uredništvo: —

Opisati hočem danes malo tukajšnje delavske razmere. Dela se še dosti dobro, a vendar ne svetujem rojakom semkaj za delom hoditi, ker dela ni več na razpolago in se za prvo pomoč tudi tukaj dobi toliko ljudi. 2. in 3. t. m. nas je obiskal na svojem velikem agitacijskem potovanju za Gl. Sv. gl. urednik istega, g. M. V. Konda in je od tu odpotoval dalje proti Oregon, od koder se bo podal v Californijo, kakor se je tu sam izrazil. Želimo mu velikega uspeha, da bi ob njegovem povratku Gl. Sv. pričel izhajati dvakrat na teden. Lepo je bilo tudi od tukajšnjih rojakov, da so se v tolikem številu naročili na Gl. Sv., ki bi mogel pač biti v vsaki slovenski hiši.

Naznaniti moram tudi žalostno vest, da se je pripetila zopet velika nesreča slovenskemu delavcu Jos. Prime-u, in sicer 11. t. m. — Zjutraj je šel zdrav in vesel na delo, a komaj je pričel delati, se vtrče velika skala nanj, in v par minutah je izdihnil. Pokojni zapuščča tukaj soprogo in 6 otrok, od 1 do 10 let. Pokojni je bil član Zahodne Podp. Bol. Jednote, dr. št. 1 v Ravensdale, Wash., in tudi član društva št. 32 J. S. K. Jednote.

Zopet lep dokaz za one, ki se branijo pristopiti k našim Zvezam in Jednotam. Naše delavsko življenje je jako nestalno in kdor je pri kakem društvu je le v svojo korist. Posebno priporočam rojakom Slov. Svobodomiselnemu Pod. Zvezu, ki daje najvišjo podporo za mal acesim in tudi lepo usmrtnino. Naj še omenim, da je zopet ta mesec ubilo enega Italijana in poškodovalo Slovence Alojza Breznik, pa je upanje, da kmalu okreva. Ranjen je posebno na ramah. Prejmite tudi naročnico za dva nova svobodaša in ostajam Vaš

M. Petchnick.

Taylor, Wash.

Uredništvo Gl. Sv.: —

Ker se le tu insem čita o tukajšnji slovenski naselbini, naj malo več opišem tukajšnje razmere.

Tu gori nas je približno 40 Slovencev in živimo v lepi slogi. Do prepira pride le takrat, kadar govoriz iz ljudi alkohola. Delamo skoro vsak dan, in tudi zaslužek je dober. Lepo znamenje je posebno to, da so tukajšnji Slovenci jako napredni in se jako zanimajo za delavske razmere in časopise in drugo prosveto.

Od cerkve obračajo hrbet in lep dokaz temu je ta — da sploh nimamo tu nobene! Življenje toliko lepše poteka in se razvija.

Tem potom naznanim tudi Slovencev po Ameriki, da smo ustanovili in inkorporirali novo jednoto z imenom: Zahodna Bolniška Podporna Jednota, ki dobro napreduje.

Sliši se govorjenje, da ta Jednota ne da nobene usmrtnine. To je res, ker tako je bilo sklenjeno na prvi konvenciji; poskrbelo se pa bo na prihodnji konvenciji, da bo tudi ta Jednota izplačala primerno usmrtnino. Mesto usmrtnine je pa zvišana bolniška podpora; naš namen ni spravljati na kup ljudskega denarja, temveč pomagati s istim svojim članom, udovam in sirotam. Danes mora biti vsak v društvu; nihče se ne sme zanesti, da bo dobil kako podporo od prijateljev ali sorodnikov, kadar bo bolan, le društvo je edino, ki je gotovo!!

Lepo bi tudi bilo, če bi dobila Z. B. P. Jednota več organizatorjev; Jednota potrebuje več podružnic, če hoče napredovati. Na delo torej!

Naj še pripomnim, da nas je 1. oktobra obiskal glavni zastopnik Gl. Sv. g. Konda in upamo, da se je vesel poslovil od tu.

Pozdrav rojakom!

Frank Tostovršnik.

Taft, Ill.

Dragi g. urednik: —

Nisem eden tistih, ki bi imel željo v javnost se podajati in kar je tudi vam g. urednik dobro znano, in drugo je tudi zato, ker moje roke so od dela pretrde in težke za pero.

Ker se pa tudi nobeden drugi Slovencev od tukaj ne oglašuje, s štejem v dolžnost da naznanim cenjenim čitateljem delavskega

lista nekaj o tukajšnji slovenski naselbini. Tukaj nas je 25 slovenskih družin; samskih fantov je tudi precejšnje število. Toda od tega števila smo približno na polovico razdeljeni 3 milje; ena polovica ima pošto Granville, Ill., in druga polovica ima Taft, Ill. Ampak to nam nič ne škodi; se vseeno ponavadi obiskujemo in moram reči, da je kakor bi bili vsi skupaj, posebno če imamo kakšno "ofcet" ali botrino! Pijemo pivo in pojemo po kranjsko kar narbolje znamo in veselja se ne manjka. In kar je pa še najbolje, imamo medseboj dva rojaka, brata John in Ignac Koman, ki nas veselita s svojo lepo muziko na starokrajske harmonike.

Tukaj ni drugega dela kakor v premogokopu in sicer imamo dva rova; enega v Taft in drugega v Granville, Ill., eden od drugega 3 milje oddaljena. Delo je vse unijsko in torej osemurno in zato smo tudi vsi zadovoljni. Do konca zadnjega poletja smo delali komaj polovico delavnega časa, a od oktobra sem smo počeli stalno delati in imamo od tona 87c in je povprečen zaslužek na dva tedna od 30 do 45 dolarjev, odvisno je seveda od tega, na kakšnem prostoru delaš. Večkrat človek pride iz dobrega prostora na slabšega in obratno. Delo se tukaj sedaj dobi, če ne v prvem pa v drugem rovu. Teden dni bo največ čakanja, da primeš za kramp in lopato.

Kar se tiče podpornih društev imamo samo eno in je dr. št. 15 Slov. Svobod. Podp. Zveze, ki jako lepo napreduje čeravno je naselbina majhna. Kolikor več delaveev, toliko več udov.

Imamo seveda tudi tukaj neko kapieteto, J. N. po imenu, ki vlika brez potrebe svoj nos v društvo, ki ga nič ne briga in katerega član tudi ni. Vedite bratje, da je Zveza izplačala samo v naši naselbini trem članom, usmrtnino, ne bom tu našteval velikih bolniških podpor. Priporočam mu, da se kot star Amerikane sam preje vpiše v kako podporno društvo, da nam morebiti ne bo potreba keđaj za njega pogreba plačevati in da nam ne bo v sramoto, kot je to storilo že veliko njih. Pač je pa smešno, da ta J. N. hodi vsako nedelje redno v cerkev, od katere bo pa zaman pričakoval kake podpore na stara leta, to mu jaz povem. Šel je v svoji zlobi že tako daleč, da je člane Zveze nagovarjal, naj to društvo zapuste in ustanove katoliško društvo. Pa je dobil od vsacega pošten odgovor, da se mu je "zeleno delalo"!

Nekega dne pride v našo naselbino tudi angleški agent za neko "Insurance", in — J. N. je sklenil takoj z njim bratovščino, samo da bi bilo kaj kšefta.

Tudi se vsi smejemo, ker se govori, da je poslal v "Amerikanskega Slovence" velik dopis, v katerem se pritožuje čez socijaliste in jadrkuje nad "ubogo" naselbino, ker se pusti voditi o "rdečkarjev."

S tem, da je Janez povedal da smo socijalisti, nam ni niti lasu z glave skrivil, pač se je pa sam grozno osmešil in če bo v naprej počenjal še take oslarije, bo razglašen kot navaden vagabund in obrekovalec.

Bodi pameten dečko, dokler je še čas!

Pozdrav čitateljem!

Jacob Cesar.

Cleveland, O.

Ured. Gl. Sv.: —

Poročal bi sicer vsakovrstne novice, ki se prigode pri nas v Clevelandu, a bom bolj kratek. Clevelandski slovenski delavec se je takorekoč prebudil, ter prišel do zaključka, da je vse od njega odvisno.

Škod, kateri se je vršil dne 16. oktobra je pokazal, da se delavec zaveda svojega, ter da je žuljev sit. Kakor opisuje glasilo S. N. P. J. o zadruzi ali konsumu je toraj clevelandski slovenski delavec sprevidel prevelike draginje trgovcev.

Ustanovili bodo delavci drugo, (prodajalno). Seveda velikega nasprota za opisati ga ni! Delavec pogum, in ne dajte se več varati ne kapitalizmu, ne raznovrstnim trgovcem kateri se žive od Vas!

Opozarjam vse clevelandске slovenske delavce, da nikar ne zamudijo te prilike, katera gre le v korist delavcem trpinom. Sedaj

je čas pokazati "svoji k svojim".

Bomo lahko ponosni, kaj zmoremo, in bomo vzgled slovenskim delavcem v Ameriki da se tudi po drugih slovenskih naselbinah združijo delavci tako, kakor pri nas v Clevelandu, Ohio.

Naj zaenkrat zadostuje, kako se vsa stvar razvije, bom pa že še poročal.

Kličem Vam delavcem: Svoj k svojim! ter pozdravljam vse zavodne proletarce širom Amerike, Glas Svobode pa kar največjega napredka!

Poročevalec.

Pittsburg, Kans.

Cenjeno uredništvo: —

Agitacija za list je sedaj vsled neugodnih delavskih razmer nevspešna. Nekaterim rojakom, ki so došli iz drugih krajev sem delo iskat sem dal list na ogled in so mi obljubili, da se hočejo nanj naročiti ako dobe delo; dva sta dobila delo in se tudi takoj na Glas Svobode naročila a ostali so morali zopet dalje s trebuhom za kruhom.

Tuintam tudi naletim na ljudi, katerim list neugaja vsled svojih naprednih načel. To so oni, ki ne gredo z duhom časa naprej in takim nezavednežem je zastoj pokazati napreden časopis; ni jim mogoče dopovedati, da ima list Glas Svobode plemenite ideje in da vedno zastopa le delavske interese!

Takim mračnjakom bolj ugaja Glas Naroda (glasilo "sv." očeta, op. pis.) ker redno na dolgo in široko poroča, kadar se papež polente preobje oziroma, kako se počuti.

Tukaj je tudi nekaj farskih podrepnikov, kateri spuščajo veliko mržnjo na mojo malenkost in sploh na naročnike Gl. Sv.

Resnica v oči bo, klerikalci in resnica sta pa dva nasprotujoča si pojma!

Pozdrave naročnikom Gl. Svobode. Aug. Lipošek.

Javna zahvala.

Društvo št. 1 Slov. Svobodomiselnemu Podp. Zveze v Chicago, je izreklo svojemu članu in fin. tajniku Victor S. Skubic-u javno zahvalo, radi velike požrtvovalnosti in dela za omenjeno društvo.

Na srečkalnem listku je prišla št. 15. B, katero je zadela g. M. Kulovic.

Edw. C. Zalokar,
Victor S. Skubic.

Delavski položaj.

V naše uredništvo došla poročila o delavskem stanju so malo bolj ugodna kot tedne nazaj. Dela se ponekod še precej dobro, po enih krajih pa se počiva, kakor je že to navada v Ameriki. Na zapadu je delo še vedno v pomanjkanju in kakor poročila govore, se ne bo še tako hitro na bolje obrnilo.

Brezplačna reklama.

Tisti, ki so dolgo časa rabili kak pripomoček v svoje veliko zadovoljstvo, in ki ga z veseljem priporočajo drugim, imenujemo to brezplačna reklama. Vsakdo da rad kak mal nasvet svojemu sosedu in se čuti jako srečnega in zadovoljnega, če njegov svet priinese tudi uspeh. Nevemo tu našteti nobenega zdravila v Ameriki, ki bi našlo toliko jemateljjev, in ki bi imelo večje brezplačne reklame, kakor Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Vsakdo ki potrebuje, bolnemu želodcu, jetrom, živecu ali krvi zdravila, naj rabi v resnici uspešen pripomoček in kdor bo izbral Trinerjevo am. zdravilno grenko vino, bo vedno hvalil njegovo moč in uspeh. "Šola je najboljši učitelj." Lastna naša šola nam pove, da je Trinerjevo am. zdravilno grenko vino najuspešnejši pripomoček v vseh slučajih kjer se ga potrebuje kot, zdravljenje želodca, dati novo moč živcem in za izčistiti kri. Za dobiti v lekarniških prostorih. — Jos. Triner, 1333 — 1339 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

Nekdaj in sedaj. Za časa smrti rimskega cesarja Avgusta bilo je po zadržilu zemljepisca Bodija na svetu 54.000.000 ljudi in v Evropi ni bilo niti 50 milijonov prebivalcev pred 15. stoletjem.

AKO SE NISTE, POŠLJITE NAROČNINO.

50,000 KNJIZIC

V DAR LJUDEM.

Vsaka knjižica je vredna \$10.00 vsakemu bolnemu človeku.

Mi želimo, da vsaki bolni človek piše po našo urejeno zdravilno knjižico. Ona knjižica svetuje v poljudnem jeziku, kako da se doma vpešao zdravi: Sifilis ali zastrupljena kri, slab tni život, zgubitek moči, reumatizem in trganje v kosteh, spolne bolezni, kakor tudi bolezni v želodcu, na vranci, led. icah in v mehuruju. Ako ste izgubili oado in ako vam pr seda zaba. lav. denar dati, tako pišite po ono zdravilno knjižico, katero vam nem idom. a poš. emo in bodite uverjeni da o. zdravite. Na tisoče ljudi je ozdravilo po navodilu te prekoristne knjižice. Ona vsebuje znanost, katero bi moral znati vsaki človek. Zapominite si, da se ona knjižica razpošilja popolnoma brezplačno, ter udi mi plačamo poštnino. Izpolnite dolenji odrezek in ga nam poš. ite in mi vam pošljemo popolnoma brezplačno ono knjižico.

IZPOLNITE ODREZEK SE DANES IN POŠLITE GA NAM.

Dr. JOS. LISTER & CO., Aus. 708 Northwestern Bldg.; 22 Fifth Ave., Chicag. Ill.

Gospodje: Mene zanima ponudba, s kjo pošiljate brezplačno zdravilno knjižico, ter vas prosim, da mi jo tako pošlite.

Ime.....

Pošta.....

Država.....

Prvi znak jetike.

Jetika, ta grozna morilka umori tisoče ljudi vsako leto, in ni ozdravljiva, če se jo ne začne zdraviti takoj ob pojavu. Vsi zdravniki si izrekajo, da se jo ozdravi, če se zdravljeuje začne ob času?

Eno od prvih znamenj pojava jetike je:

BLEDA BARVA.

Taka bledota se na ljudeh hitro zapazi, seveda nobeden noče niti misliti, da je to znamenje jetike. Bledi ljudje vejo, ali bi morali vedeti, da je njihova kri iz ustroja, da ne vsebuje dovolj množine malih rdečeh teles, kateri so krvi potrebna, da dá človeku potrebno moč in gorkoto in zdravje. Koža začne počasi zgubavati svojo prejšnjo barvo in postane bleda, rumena ali siva. Živi in glidi v svoji moči padejo, želodec noče več delovati, sploh celo telo gre počasi navzdol. Postane potreba, da se pridobi telesu nove, zdravje krvi — čisto, rdečo kri, — ampak to se ne more pričakovati od želodca, ki ne dobi dovolj zdrave hrane in dokler niso vse slabe tvarine odstranjene in še le potem je za pričakovati, da se začne slaba kri spreminjati v dobro kri. Mi vemo samo eno pomoč, ki je v stanu to spreobrnitev v krvi povzročiti. To je:

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Ta pripomoček je narejen iz bogatega, rdečega vina in naravnih želišč, najpazljivejši preiskan in da najboljši dobiček telesu, želodcu in bo zopet vse organe privedlo v naravno redno delovanje. Ti boš zopet lahko jedel in tudi lahko prebaval svojo hrano. Tvoja kri bo postala zopet čista in močna. Tvoja barva obraza bo postala zopet zdrava in sprejala naravno obliko. In naj bo vzrok tvoji bledati kakršne če, rabi le vedno za odpravo Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Zguba teka,
Neredna prebava,
Slab počutek po jedi,
Nenavadni krči,
Vroč glavobol,
Trganje po glidih,
Zaprte in krči,
Zguba moči,
Zguba energije,
Nekatere ženske bolezni in bljuvanje.

je le nekaj bolezni, ki se odpravijo z pitjem Trinerjevega zdravilnega am. grenkega vina. To zdravilo je dobilo zlato kolajno na razstavi l. 1909 v Seattle, zlato kolajno in grand prixe (najvišje odlikovanje) na razstavi v Londonu in Bruselju leta 1911.

V PRODAJALNAH, GOSTILNAH IN LEKARNAH.

JOS. TRINER

Kemični laboratorij

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

The Konrad Schreier Co.

Sheboygan Wis.

Varitelji najboljšega piva v sodih in steklenicah.

Edelbrau in Pilsen pivo iz naše pivovarue je najboljše.

NAJEMNIK & VANA,

IZDELOVALCA

sodovico mineralne vode in drugih neopojnih pijač.

82—84 Fisk St. Tel. Canal 1405

Dobra Unijska Gostilna, kjer se
mrzel in gorak prigrizek.
Tel. Canal 3096.
Pod vodstvom Jos. S. Stastny

2005 Blue Island Ave.
velika dvorana za društvene in unijske seje, in
druga dvorana za koncerte, ženitve in zabave.

J. F. HALLER
GOSTILNA
prve vrste.

Magnet pivo, mrzel in gorak prigrizek. Domači
in importirani likerji. Tel. Canal 3096.

2103 Blue Island Av. cor. 21. St

SALOON

z lepo arejenim keglščem in sve-
že Schoenhofen pivo priporoča

ANTON MLADIČ,

2348 Blue Island Ave. Chicago.

Vrbasova prodajalna umetnin,

portretov, podob in okvirov, razne
druge malenkosti in ženitovanjski
certifikati. Razglednice.

NIZKE CENE.

1836 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

Najstarejša slovanska tvrtka

EMIL BACHMAN

1719 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Se priporoča vsim Slovanskim
društvam za izdelovanje druš-
tvenih znakov, gumbov, zastav
in vsakerih potrebščin. Izdelek
je najfinejši in najokusnejši, pri
tem pa zelo zmerne cene.

Neštevilno zahval in pripoznanj jamči za
pristnost in ekusni izdelek naročenih potrebščin.
Pišite v svojem jeziku za vzorce in cenik.

Vsak slovenski delavec naj
čita "GLAS SVOBODE"

RAZNO IN DRUGO

Dobe naše zemlje. — Koliko milijonov let je minulo od tedaj, ko je nastala naša zemlja, oziroma ko se je ločila od solnca in postala solnični planet, ni znano, in tudi s pomočjo njenih formacij tega ni mogoče izračunati. Vendar se pa zgodovina naše zemlje lahko deli v tri glavne dobe: Prva se pričene danes, ko se je zemlja ločila od solnca in postala deloma samostojna zvezda; ta doba je trajala toliko časa, dokler se na zemskem površju ni napravila skorja in dokler se toplota ni ohladila do stopinje, pri kateri preneha voda vreti. Druga doba je trajala od tedaj, ko se je napravila na površju zemlje skorja, in ko sta se voda in zrak ločila od ostalih tvarin, tako, da je naš planet postal soliden. Tretja doba traja od tedaj nadalje do današnjih dni. Druga doba je bila vselej tako najkrajša, toda za nas najbolj zanimiva, kajti v tej dobi se je pričelo na zemlji življenje. Za pričetek življenja je bila potrebna izdatno večja toplota, nego je sedanja, dasiravno se je življenje kasneje privadilo hladnejšemu vremenu, ker se zemlja počasi vedno bolj ohlaja. V tej dobi se ni bilo suhe zemlje in vse življenje je bilo tedaj le v vodi; čim bolj je na površje suhe zemlje narasčalo, tem bolj se je tudi vodno življenje spreminjalo v zračno. Glason preiskav astronomov, fizikov in geologov obstoji na zemlji življenje že sto milijonov (100,000,000) let. Ljudje so nastali iz raznih družih žival pred kakimi 200,000 ali 300,000 leti, oziroma pred četrtilijona leti, dočim so najstarejši najdeni ostanke ljudi stari šele 10,000 leti. Kultura ljudi je stara šele 5000 let, a največ kulturnih del in kulturnega razvoja ljudi se je doseglo šele tekom zadnjih 200 let, tako, da se lahko trdi, da se je obstoj ljudi jedva pričel. Perijoda življenja na naši zemlji se deli v naslednje geološke dobe:

let	
Arhenska	18,000,000
Algonbrijanska	18,000,000
Kambrijanska	6,000,000
Silurijanska	6,000,000
Devonijanska	6,000,000
Premogova	6,000,000
Triasična	3,000,000
Jurasična	3,000,000
Kretasična	3,000,000
Tercijarna	2,675,000
Kvarterna	300,000
Zgodovinska	25,000
Doba pisanih jezikov	6,000

Naša zemlja. Obod naše zemlje meri ob ravniku 20,926,202 čevlja, oziroma 3963 milj in 296 čevljev, dočim meri obod preko polov 20,854,895 čevljev, ali 3950 milj in 738 čevljev. Stopinja zemlje širine ob polu znaša 69,407 milj, ob ravniku pa 68,704 milje. — Rodovitno zemsko površje meri 28,269,200 milj; pustinja (stepa) 13,901,000, puščava 4,180,000 in polarni kraji 4,888,800 štirijaskih milj.

Človeška rodbina se deli v 49 glavnih držav. Med temi so absolutistične monarhije: Abisinija, Afganistan, Kitajska, Maroko, Perzija in Siam; omejene monarhije: Avstro-Ogrska, Belgija, Britanska, Črna Gora, Danska, Grška, Japonska, Italija, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Rumunjska, Rusija, Srbija, Švedska, Španska in Turška; republike: Argentina, Boliva, Brazilija, Chile, Columbia, Costa Rica, Cuba, Domingo, Ekuador, Francija, Guatemala, Hayti, Honduras, Liberia, Mexico, Nicaragua, Panama, Paragvaj, Peru, Portugalska, Salvador, Švica, Urugvaj, Venezuela in Zjed. države. — Razen teh držav so še v osrednji Afriki razne despotične države.

Določitev časa pri starih Egipčanih. Kako so stari Egipčani v takozvani predgrški dobi določali čas, je bilo še do nedavna povsem nejasno in učenjaki so o tem zahtevali le domnevati; šele potom raziskav v novjšem času se je dalo določanje časa nekoliko natančneje dognati, tako, da je sedaj ponekoliko znano o načinu, po katerem so sinovi Faraonov določali svoje ure. To se je pa doseglo potom dveh malih aparatov ali orodij, ktera sta bila svojočasno last sina nekega egipčanskega princa. To orodje je izdelano iz dveh ozkih desk, kteri sta spojeni po posebni prerezi in po držaju, ki je izdelan iz slonove kosti. Na

tem držaju je privezana daljša nit s posebnim utežem. Da so ti primitivni aparati služili jedino le astronomičnemu namenu, je razvidno iz napisov, kteri so na obeh deskah. Tudi dejstvo, da so v stari egipčanski pisavi označene "ure" z natančno sliko držaja in omenjenem aparatu, nam dokazuje, da so oni aparat rabili stari Egipčani za merjenje časa, oziroma ur. Čas so dognali tako, da sta morali vedno dve osobi skupno delovati s pomočjo omenjenega aparata in sicer se je jedna bavila v vizirjem, druga pa z utežem. Obe osobi sta se postavili v gotovi razdalji jedna proti drugi tako, da sta obe enako stali in sicer eden na severu, drugi pa na jugu. Oni, ki je stal na jugu, je deljal vizir na oko, nakar je pustil utež z visoko povzdignjeno roko viseti pred seboj, tako, da so prišle zarez, nit uteža in polarna zvezda (tako se je vršila meritev časa po noči) v ravno črto z njegovim temenom ali glavo. Ako je potem oni, ki je stal na severu, namestil svoj aparat tako, da je uteževa nit bila v ravni črti s temenom onega, ki je stal na jugu, potem je lahko opazoval, ktera zvezda je šla oni čas skozi meridijan dotičnega kraja. Tudi ako ob času meritve ni bila kakakoli zvezda, katero je vsakdo poznal, na meridijanu ali poludnevniku, bilo je vendarle mogoče na ta način določiti vsako nočno uro, kajti stari Egipčani so imeli natančno izdelane imenike onih zvezd, ktere so stale ob pričetku vsake nočne ure na meridijanu tega ali onega kraja. Ko so dognali tako zvezdo, so jednostavno ime dotične zvezde poiskali v imeniku in tako so dognali to ali nočno uro. Seveda sta bili za tako delo vedno dve osobi z dvema aparatoma potrebni. Ti aparati so bili v rabi v starem Egiptu kakih 600 let pred Kristovim rojstvom, toda sedaj so se našli še starejši aparati, kteri so bili istotam v rabi 1400 let pred Kristovim rojstvom in s katerimi se je določal nočni čas po načinu, kteri pa še ni natančno preiskan.

Mehanizem življenja. (Monistično životoslovje). Že v prvi polovici 17. stoletja izrekel je slavn modroslovec Descartes, — opirajoč se na Harveyjevo odkritje o kroženju krvi, — mnenje, da je človeško kakor tudi živalsko telo kompliciran stroj, in da se vrše njegova gibanja po istih mehaničnih zakonih, kakor pri umetnih, od človeka v gotovo svrhu napravljjenih strojih. Vsekako pa je Descartes vključ temu pri človeku samem domneval popolno samostojnost netvarinske duše in priznaval njen subjektivni (=osebni) občutek, — premišljevanje —, kot edino na svetu, o čemur neposredno in popolnoma zanesljivo vemo, da resnično obstoji. Toda ta dualizem ga ni motil, da bi v posameznem ne pospeševal vsestranskega spoznanja o mehaničnih življenskih pojavih. V zvezi s tem je Borelli (1660) izvajal kretne živalskega telesa iz izključno fizikalnih zakonov, in sočasno je Sylvius poskušal raztolmačiti prebavo in dihanje kot zgolj kemične spremembe; prvi je ustanovil v zdravilstvu iatromehanično, zadnji pa iatrokemično šolo. Vendar pa ti prvi globokomni poskusi za naravno, mehanično razjasnitev življenskih pojavov niso bili v stanu posplošiti njene veljave: in v teku 18. stoletja se je na nje pozabljal tembolj, čimbolj se je razvijal teološki vitalizem. Možnost, da se končno premaga neutemeljeni vitalizem in da se znanstvo zopet povrne nazaj k naravni razlagi, je bila dana šele, ko se je v sredi 19. stoletja dvignila do splošne veljave nova primerjalna fiziologija.

Fiziologija sesavcev. Med številnimi (50—80) živalskimi razredi, ki jih razlikuje novejša zoologija, zavzemajo sesavci (mammalia) ne samo v oblikoslovnem, temveč tudi v životoslovnem pogledu popolnoma izjemno stališče. Ker je torej tudi človek po vsej svoji telesni zgradbi sesavec, moramo že vnaprej domnevati, da deli z ostalimi sesavci poseben značaj svojih življenskih pojavov. In temu je v resnici tako. Kroženje krvi in dihanje vrši se pri človeku natančno po istih zakonih in na isti poseben način, kakor pri vseh drugih sesavcih — in samo pri sesavcih! —; vzrok temu je iskati v samolastni, finejši zgradbi srca in pljuč. Le pri sesavcih

prihaja vsa kri iz levega srčnega oddelka in se pretaka skozi telo po žili privednici — aorti) — in sicer po levi! —, dočim se to vrši pri ptičih po desni, pri kuščaricah pa po obojestranskih privednicah. Kri sesavcev se loči od krvi vseh drugih vretenčarjev v tem, da je izgubilo pri prvih iz rdečih krvnih celic jedro (vsled razoblikovalnosti). Razna gibanja pri dihanju posreduje le v tem živalskem razredu zlasti prečnica, ker tvori ista samo tu popolno pregrado med prsno in trebušno votlino. Čisto posebne važnosti pa je za ta najvišje razviti živalski razred proizvajanje mleka v mlečnih žlezah (mammar) in posebni način gojitve zaroda, — prehranje mladičev z maternim mlekom. — Ker upliva dojenje tudi na druge življenske pojave: ker izvira materina ljubezen pri sesavcih iz omenjenega prisrčnega razmerja med materjo in mladičem —: spominja nas razredno ime (sesavec) po pravici na velik njegov pomen. Na milijon in milijon slikah, ki so jih izvršili večinoma najslavnejši slikarji, povečuje se "Mati božja s Kristuščkom v naročju", kot najčistejša in najbolj vzvišena podoba materine ljubezni, — onega prirodnega nagona, kakoršnega je tudi pretirana nežnost matere opice do svojih mladičev.

Fiziologija opic. Ker stojijo opice med vsemi sesavci po vsej svoji telesnosti človeku najbližje, smemo biti že vnaprej prepričani, da velja to tudi z ozirom na njih življenske prikazni: in to je tudi resnica. Kako zelo sta si človek in opica podobna v svojih življenskih navadah, kretnjah, delovanju čutov, v notranjem življenju, v načinu gojitve mladičev, — to ve vsakdo. Toda znanstvena fiziologija dokazuje isto pomenljivo soglasje tudi za druge manj znane pojave, zlasti delovanje srca, kožnih žlez (odvajalnic) in spolno življenje. Kar se tiče spolnega življenja, je posebno znamenito to, da imajo tudi nekatere opice ženskega spola, kadar so spolno godne (odraščene), vsak mesec redno se ponavljajoč krvni odtok, — natančno tako kot menstruacija (ali "mesečno perlo") pri ženski. Tudi tok mleka iz mlečnih žlez in dojenje se godi pri ženski opici na isti način kakor pri človeški ženi. — Posebno zanimivo je slednjč dejstvo, da so nerazločni glasovi, s pomočjo katerih se opice med seboj razumevajo — (torej "glasovni jezik") —, le nekaka predstopnja za našo razločno govorico, za človeški artikularni jezik. Med danes še živječimi človeškimi opicami žive v Indiji neke posebne vrste opice, ki so muzikalne: opica, z imenom bylobates syndactylus na otoku Sumatra, poje v čistih, polnododnih glasovih celo oktavo! Nepristranski jezikoslovec ne more danes več dvomiti, da se je naš visoko razviti pojmovni jezik razvil polagoma in stopnjama iz še nejasnih in narazločnih glasov naših davnih prednikov, — praopice.

Naša cerkev. Najhujša nasprotnica moderni izobrazbi in njenim temeljem, t. j. visoko razvitemu spoznanju narave, je brezdvomno — cerkev. Ne govorimo tukaj izrecno o ultramontanskem papizmu ali o "pravovernih" protestantskih konfesijah, katere za papizmom, kar se tiče nevednosti in najabotnejšega praznovestva, prav nič ne zaostajajo. Vzemimo marveč pridigo kakega bolj "svobodomiselnega" protestantskega pastora (župnika), ki je še precej izobražen, in katerega ne vodijo samo verska načela, ampak tudi razum. V njegovi pridigi slišimo poleg zares dobrih navedenih nauk, ki se z našo monistično etiko popolnoma strinjajo, in poleg humanističnih (občečloveških, plemenitih) razlaganj, ki jih popolnoma odobravamo, — tudi take predstave in misli o bistvu boga in sveta, človeka in življenja, ki naravnost nasprotujejo izkušnjam naravoslovja. Ni čuda, če tehnik in kemiki, zdravniki in modroslovci, sploh ljudje, ki so naravo temeljito opazovali in o tem premišljevali, takih pridig ne marajo slišati. Našim duhovnikom, profesorjem, politikom in juristom, torej ljudem v javnih službah, nedostaje pač ono potrebno poznanje narave, ki temelji na monističnem nauku o razvoju in ki je že postalo bistven del moderne vede.

Največja trgatska razprodaja ta teden.

Cela prodajalna bo pri tej razprodaji krasno okinčana z pravimi farmskimi pridelki kot n. pr. z vsemi vrstami sadjem, žitom, ovsom itd. Pripeljite s seboj otroke, da vidijo pravo sliko ameriške farme v naših izložbenih oknih.

Nizke cene v našem oddelku zimskih suknj. Ženske bluze iz svilnatega šifona, oprsje vezano, visok ovratnik, japonski (kimona) rokavi, harve jako harmonične, bluze lepo opremljene s čipkami. Te vrste ženskih bluz se dobe: v črnem, modrem, rujavem, sivim in zelenim; velikosti do 44, posamezna navadno \$4, pri trgarski razprodaji samo \$1.69

Otroške zimske suknje, lepe črne barve, fino tovarniško blago, zadnje mode, velikosti 2—6, navadna cena \$3.98, pri tej razprodaji samo \$2.29

Suknje za majhne ženske, narejene iz najboljšega blaga, posebne vrste ovratnik benečanska podklada, dvojno oprsje, velikosti do 44, navadna cena \$5.50, pri trgarski razprodaji samo \$2.29

V tej zalogi imamo še na tisoče izber vseh ženskih zimskih oblačil in naša trgovina lahko konkurira z vsako prodajalno v tem mestu. Pridite sami in si vso zalogo ogledite!

V MOŠKEM ODDELKU IN DRUGI TEDEN ZNIŽANE CENE! POMNITE DA JE TO NAŠA VELIKA TRGATSKA RAZPRODAJA!

Moške zimske obleke in zimske suknje, fino krojaško delo, dobro in trpežno blago, vseh mod, vseh barv, navadno a okusno, navadno se te vrste obleke in suknje prodajale po \$15 in \$16, pri tej razprodaji samo \$9.95

Deške zimske suknje, vseh vrst in vseh mod, fino krojaško delo, od 3 do 10 leta, navadna cena tem suknjam \$3.50 in \$4, pri trgatski razprodaji samo \$2.29

Grmada moških hlač črne ali modre barve, fino krojaško delo, navadno se prodajale po \$4.50, pri tej razprodaji samo \$3.25

Severov Življenski balzam

je izdelan iz najčistejših zdravilnih primesi in je priporočati kot dragoceno zdravilo, kadar so opaziti

sledeči znaki
omotičnost,
medla glavobol,
slabost od želodca,
nečist jezik,
gorečica,
splošna oslabelost, | ali
neprebavnost,
zločnica,
kislost želodca,
žoltica,
otrplost jeter,
zapeka. | sledeča obolenja: |
|---|---|-------------------|

Cena 75 c.

Severovo Gothardsko olje

je priporočati kot pripravno, varno in izdatno lajšalo za:

revmatične bolečine,
bol v hrbtu,
bol v boku ali prsih,
otekanje,
krče,
nevralgijo, | vnetje,
i zvinjenje,
opraske,
odrge,
okorelost in
hromost. |
|--|---|

Cena 50 c. steklenici.

PREPOZNO!

Zabreklost pod očmi, otekle noge, ožoltela koža, bolečine v hrbtu in čez obisti, težave pri puščanju vode, temna, dimasta barva iste ali tvorba usedline — to so navazno znaki ali predhodniki resne obistne ali mehurne neprilike. Popolna onemoglost sledi, ako se obolenje ne zdravi skrbno in hitro s pomočjo

Severovega Zdravila za obisti in jetra.

Kupite steklenico danes! Preden se neprilika zagnezdi. Ne odlašajte do drugega tedna! Utegne biti prepozno! Ravnajte se po navodih za zdravljenje, ki so z vsakosteklenico. Dvoji velikosti: 50 in \$1.00

V vseh lekarnah in trgovinah z zdravili. Vselej zahtevajte Severovih Zdravil in ne vzemite nadomestkov. Zdravniški svet zastoj.

Škof proti župniku.

Kako je preganjal ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič iz političnih oziriv podrejenega svojega župnika—

spisal

na temelju resničnih dogodkov in aktov

PAVEL SVETLIN.

—Vse pravice so pridržane.—

UVOD.

Dne 22. maja 1898 je bil slovesno vmeščen v stolni cerkvi v Ljubljani knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Bil je poprej dolgo časa v Bosni. Iz njegovega prejšnjega bivanja na Kranjskem je še šumelo nekaj v glavah njegovim znancem, tako n. pr. njegov konflikt v "Slovenski Matici" z dr. Tavčarjem in njegov razpor z blagim škofom Ivanom Zlatoustom Pogačarjem. Vendar so prevladovali v narodnem taboru optimisti. Kraljevsko pozdravljen je prišel novi škof v belo Ljubljano, ki mu je poslala naproti svojega župana in evet narodnega ženstva. Vsi sloji so pričakovali, da si postavi novi škof vzvišeno nalogo posredovalca med takrat razprtimi brati; pod njegovim vplivom naj bi se omogočilo skupno narodno delovanje. Z raznimi nepremišljenimi nastopi in podjetji je bila duhovščina mnogo kriva poostrelega razpora za vladikovanja škofa Missie. Njo je zadel v živo Jegličev opomin o vstoličenju: "Pax domini stabiliatur in vobis... Teneamus pacem cum proxima". Z besedami sv. Pavla je zbranim duhovnikom priporočil mir. "Apostolus gentium admonet nos pacem fovere cum omnibus et cum illis, qui veritati resistunt, ne forte respiciant. Quod temporibus nostris, ubi gens contra gentem, frater contra fratrem insurgit, ubi odium in proximum aliter sentientem et operantem artificialiter excitatur, immo, ubi et ad violentias homines proni sunt, valde necessarium est, ut imprimis a nobis sacerdotibus observetur". (Mir božji naj se utrdi med vami. Živimo v miru z bližnjim! Apostol narodov nas opominja, da gojimo mir z vsemi in tudi s tistimi, ki se upirajo resnici, da ne postanejo trdovratni. Ker v naših časih, ko nastopa narod zoper narod, brat zoper brata, ko se sovraštvo zoper bližnjika, ki ima drugačno mišljenje in je drugačno njegovo delovanje, na umeten način vzbuja, ko so ljudje celo za krivice pripravljeni, je posebno potrebno, da se predvsem mi duhovniki po tem ravnamo). Takih besed ni bila vajena čuti kranjska duhovščina, odkar je bil v grob položen škof Ivan Zlatoust Pogačar. — Znano je, da je njegov naslednik zelo nemilo sprejel od nekega župnika iz ljubljanske okolice vest, da živi v miru in slogi s svojimi župljani. Ogenj, ki se je užgal mnogokod za vladikovanja Missie, naj se zdaj pogasi in zavlada naj mir po Kranjskem. Izgine naj zapuščenost nasprotnikov (nolli ergo illas contemneret), izginejo naj razprtije (nolli contentione ad iram provocare), v kraj naj gredo razžaljive besede (nolli verbis acerbitate plenis illos offendere), duhovščina naj ne izdaja nasprotnikov (et quasi provocare, ut et illi vice versa odio exardescant ni te, in statum sacerdotalem, immo et in Christum Jesum, cuius tu personam geris). Večina starejših duhovnikov iz predmisišne dobe pa je z veseljem pozdravljala lepe nauke novega škofa. Zdelo se je, kakor da bi se izpodmikala tla tisti bojeviti duhovski vrsti, ki jo je bil znal krog sebe in vzgojil Missia. Ali prišlo je drugače. Dasi je Jeglič tako samozatajevalno naproti prišla narodna stranka — izrazila je za pogoj pomirjenja samo dve želji, ki bi se bili prav lahko uresničili, namreč željo, da bi duhovščina odstopila od konsumnih društev in željo, da bi se dva ali trije kaplani premestili — vendar "katoliška", t. j. duhovska stranka ni bila za pomirjenje, nego je delala nato, da dobi čimprej popolnoma zase novega škofa. Ugodna prilika za to je bil visokoškolski shod, kjer so "Danicarji" zahtevali, da naj se "Slovenija" in "Sava" podaničita. To je bilo 19. in 20. avgusta 1898. V ponedeljek potem so se pričele duhovne vaje. Konec duhovnih vaj 26. avgusta je pozval dekan Švajger vpriči zbranih duhovskih tovarišev škofa, da naj bo z duhovščino; namignil mu je, ako bi šel svojo pot, to je pot miru, ki si jo je začel in javno razodel v svojem govoru o ustoličenju v stolni cerkvi, da ga čaka neizprosna opozicija duhovstva. Škof se je udal. Štiri dni pozneje, namreč 30. avgusta 1898 je objavil "Poziv častiti duhovščini za zavode!". Jeglič je pozabil kmalu, kaj je bil rekel sarajevskim Slovincem, ko so mu čestitali ob imenovanju — da glede na svoje bodoče imenovanje na Kranjskem ni vezan na nobeno stran in da bo stal nad strankami. Tisti mož, s katerim ga je zadel Švajger v srce, je premenil popolnoma njegovo prvotno nastopanje. Šel je s stranko v boj, šel je zanj ož drin in strn. Postal je prvi nestrpež v deželi tako v verskem, političnem in socialnem oziru. Kdor ni bil njegov in njegove stranke pristaš, gromel je prokletstvo nanj, prepovedal je branje naprednih listov pod smrtnim grehom, vso naklado Cankarjeve "Erotike" je sežgal na grmadi, nasprotno pa dajal nagrade za prevode fanatičnih nemških in francoskih knjig. Ko so se približale državno- in deželnozborske volitve, je odločno nastopil kot strancar in izdal pastirsko pismo o samih volitvah. Vso duhovščino — predvsem na deželi — je vpeljal v politični jarem takratne "katoliško-narodne" stranke in dal zlorabljati verska čuvstva vernikov v politične namene. Predno so bile kake volitve, je zaukazal misijone, vašo škofijo pa je prepregel z Marijinimi družbami za fante in dekleta. S temi je vplival politično na ljudstvo, je fanatiziral in mu vcepjal sovraštvo do tistih, ki se niso dali slepo voditi od farske stranke. Škof je zahteval od vsakega duhovnika, da mora klerikalno voliti in agitirati za polsance duhovniške stranke. Dotični poziv je izdal v svojem uradnem škofijskem listu.

Pa tudi privatno je pisal raznim duhovnikom pisma, v katerih jih naganja v politični boj. Eno tako pismo nam je na razpolago in se glasi tako-le:

Velečastiti gospod! —

Dobro veste, da ste dolžni svojega škofa poslušati v vseh zadevah, ki so v ožji ali daljnji zvezi z verskim in cerkvenim življenjem. Sem spadajo vprašanja cerkveno politična in družabna. O teh imate raznih raztresenih navodil v listih vernikom in duhovnikom. Iz njih morete točno spoznati, katero gibanje v naši škofiji odobravam kot škof in katero moram obsojevati. Tudi ste natančno brali, kaj priporočam vernikom glede volitev. Škofijski list, ki bo te dni izšel, prinese zopet navodil za duhovne in vernike. Od Vas želim, pa tudi odločno hočem in pričakujem, da boste pri sedajšnjih volitvah delali po mojem navodilu. Nasprotovanja javnega ali tudi skrivnega absolutno ne trpim in ne dopustim. Sami spoznate, da se ne sme delati protivno navodilom danim vernikom v pastirskih listih škofovih. Kako pohujšanje, ko bi župnik postopal proti slovesno izraženi volji škofa svojega.

Anton Bonaventura "škof".

Na Goričanah, 14. avgusta 1901.

Kdor izmed duhovščine je delal po njegovih zahtevah, je dobro izhajal in zagotovljeno mu je bilo, da pride do boljše fare, če je imel slabo; kdor je bil pa nje prej dobro podstavljen, smel je z vso gotovostjo pričakovati, da ga škof na ta ali oni način nagradi. Zato se je zlasti med mlajšo duhovščino začelo ostudno tekmovanje, kdo se bo z agitiranjem bolj prikupil škofu in si tako zagotovil boljšo bodočnost. Nastala je korupcija najgrše vrste tako od strani škofa kakor od strani duhovščine. Škof je protežiral politične duhovnike — agitatorje, kjerkoli je mogel, pa četudi so imeli morda nad seboj kake grehe, zaradi katerih bi bili zaslužili kazni. Kazen je odšla, agitator pa je prišel na boljše mesto. V tem oziru bi navedli lahko nebroj vzgledov. Škof ni nastopal proti slabim duhovnikom, ako so bili strastni politični strankarji. Nasprotno je pa z vso krutostjo srednjeveškega inkvizitorja preganjal duhovnike, ki se niso dali vpreči v njegov politični voz. Te je šikaniral za vsako malenkost in, če so se še tako vzorno obnašali, jim je očital, da ne spolnjujejo svojih dolžnosti. O tem bi nam vedel povedati župnik Jernej Ramovec v Poljanah, kateremu je pisal škof, da ima dovoljenje iz Rima, da ga odstavi, dočim živ krst ne ve o Ramovšu niti trohice slabega. Rajnega šentpeterskega župnika Malenška v Ljubljani je škof sovražil kot največjega nasprotnika, dasi ga je častila vsa Ljubljana. Sivega župnika Sattlerja je preganjal iz škofije brez vsakega vzroka, akoravno so hodile deputacije kmetov v ljubljansko škofijo dokazovale, da je Sattler mož povsod priljubljen in da ni prav nobenega vzroka, zaradi česar bi ga bilo treba odstraniti. Vse je bila zastoj. Škof ga je neusmiljeno izgnal samo, ker ni hotel agitirati za klerikalno stranko.

Najdrastični vzgled, kako preganja ljubljanski škof župnika iz političnih oziriv, pa nam je župnik Anton Berce. Zgodovina ljubljanske škofije ne pozna nobenega sličnega slučaja in menda se tudi drugod nikjer ne dobi tak fanatičen cerkven knez, ki bi s tako brezprimerno nasilnostjo nastopal zoper podrejenega duhovnika in zlorabljal proti njemu od Boga dano oblast. Sorska afera je znana sicer deloma iz slovenskega naprednega časopisja, a kar se je pisalo, so vsve le odlomki. Celotna slika o tej stvari še ni bila podana slovenski javnosti. Tako sliko podajamo s pričujočo knjižico. Zbrano je v njej vse gradivo, kolikor ga je bilo na razpolago, popolna bi pa bila slika, če bi bili pisani na vpogled še spisi, ki jih hrani varno skrite knezoškofijski ordinarijat ljubljanski, ali prav za prav škof sam glede sorske afere. Ta ali oni dogodek v tej zadevi se čuje sicer kot bajka, dočim je tako bridka resnica, kakor si je sploh pri tej stvari škof Jeglič spletel žalosten veneč sumljive slave.

Posiljajoč to knjižico v javnost kličemo slovenskim rojakom širom slovenske domovine: **Presojajte iz nje delovanje škofa Jegliča, njegove politične stranke in njegovih časopisov!** Tu vidite pravičnost, kako se ubija duhovni brat in se rabi zoper njegovo orožje v njegovih podrejenih župljanih samih, tu vidite, kako se zlorablja klerikalno časopisje, ki je duhovniki zapovedujejo brati, dočim so oni listi, ki poročajo resnice prepovedani kot proti — in brezverski. **Opozarjamo zlasti dijake in bogoslovce ter njih roditelje,** da z vso resno prečitajo to knjigo, da se o pravem času izognejo temu, da postanejo sužnji, preganjanec, mučenec, kakor se je zgodilo to našemu Beretu. Pisali smo to knjigo mirnim srcem in jo pošiljamo v javnost, ki naj sodi pravično o celem nesrečnem političnem delovanju gotovih krogov med Slovinci, iz katerega delovanja smo povzeli krvavo poglavje, izvršeno na osebi katoliškega duhovnika, ožjega rojaka škofa Antona Bonaventura Jegliča.*

*) Kako sodi duhovnik, ki se ni dal od ljubljanskega škofa zlorabljati v politične namene, o fanatični politikujoči kranjski duhovščini in njenem višjem pastirju, naj dokazuje pismo ki je je dobil od njega Berce po novem letu 1908. V pismu se bere: "Ko bi jaz imel toliko (namreč penzijo, kakor jo ima Berce — dotični duhovnik je vpkokojen) ne ukvarjal bi se na Kranjskem ne požiral bi surovosti farizejev in velikih duhovnov; smejal bi se iz kakega tihega zakotja vsem lumparijam, katere uganjajo ljubeznjivi nasledniki apostolov. Ko sem čital pred dnevi list do Tita (I,II.) "Krečani vedno lažnjiki, grde zveri, leni trebuhi", usiljevale so se mi misli, da je sv. Pavel to govoril o kranjskih farjih. V celi okolici imam takšne eksemplare. Kako so bili ti reptili ogorčeni, da ste branili svoje pravice, ko so svetohlinško zavijali oči in "nadnatorno" vzdihovali, češ, da se upirate namestniku božjemu!"

V BOŠTANJU.

1. avgusta 1895 je bil Berce instaliran za župnika v Boštanju na Dolenjskem. Župno nadarbino je našel v skrajno žalostnem stanju. Med župljani je divjal boj zaradi zidanja novega župniškega gospo-

ZGODOVINSKE ČRTICE.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

njena pisma, ki jih je dobivala al' odpošiljala, so zasledovali in jih skrivaj odpirali, če so jih dobili. Pisma, ki so ji bila poslana z doma in niso padla v roke vohunov, je skrivala v nogovice.

Vzlic temu so se že tedaj začeli pri nji oglašati tudi razni častileci. Eden teh platoničnih častilcev je bil oficir in se je pisal Černičev. Ko so dvorjani zapazili njegovo nagnjene, je bil takoj poslan v pregnanstvo. Istotako se je zgodilo z vsakim služabnikom in z vsako dekle, če se je količkaj pokazalo, da uživa zaupanje prestolonaslednice. Bila je v carski palači kakor jetnica. In bili so trdi ž njo. Ko je njen oče umrl, so ji dovolili samo osem dni zalovanja, češ "saj ni bil kralj". Če je želela družbe, so ji očitali, da nima nič resnobe, če je hotela biti sama, so ji očitali, da nima smisla za svoje dolžnosti. Ker je bilo življenje na dvoru tako nezno, je iskala razvedrila v knjigah. Čitala je Plutarha, Platona in francoske enciklopediste, kar jo je vzpodbujalo, da je razmišljevala o različnih problemih ter začela svoje misli zapisovati.

Razmerje med njo in med njenim možem je bilo od dne do dne slabše. Koj pri prvem obedu pri carici Elizabeti se je Peter v družbi z maršalom Buturlinom tako strahovito opijanal, da je začel divjati in je vse razbil, kar mu je prišlo pod roke.

Katarini se je to studilo. Simpatij ni imela prav nobenih za svojega moža, a sedaj ji je postal zopern in to vse bolj in bolj, čim bolj ga je spoznavala. Bil je ves izmozgan in izpit vzlic svoji mladosti in sovražil je ves svet. Čez dan se je najraje igral s česenimi punčikami in svinčeni vojakci. Teh je imel celo armado in tudi male topove. To svinčeno armado je razpostavljal po mizah in jo s smešno vneto "vodil v boj", streljajoč iz topov. Pri tem igraju se je Peter vedno oblekel v svojo generalsko galauniformo in razobesil na nji vse svoje redove.

Z ravno tako vneto se je bavil z dreširanjem psov. Napravil jim je pač iz hudobije, v alkovni svoje žene hlev, ki je bil seveda vedno nesnažen in pretepal te pse z največjim veseljem. Zabavalo ga je tudi uničevanje miši in podgan, katerih je bilo v carskih graščinah polno. Nekega dne ga je zalotila Katarina, ko je neko ujetjo podgano "po vojnem pravu obsojil na smrt" in jo hotel lastno-ročno obesiti nad svojo posteljo, kjer naj bi bila visela tri dni v svarilo drugim podganam.

Za svojo ženo se ni nič brigal. Odkrito ji je rekel: "Na tebi mi ugaja edino to, da si moja sestrična, da ti lahko povem kar hočem". In ne slutec, kako mora to boleti njegovo ženo, ji je z nesramno odkritosrčnostjo pripovedoval o svojih metesah in popisoval njih telesne skrivnosti in svoje ljubezensko početje z njimi.

Neko noč je prišel pijan domov. Bil je tako pijan, da je komaj govoril, a vzlic temu je svoji ženi začel pripovedovati, kako in na kateri način se je tisti večer zabaval z neko svojo metreso. Katarina ga ni marala poslušati in se je, ker je bila že v postelji, delala kakor da spi. Peter jo je zbudil s takim udarcem s pestjo, da je bila Katarina vsa krvava.

S to epizodo se je začela ona carska zakonska drama, ki se je končala s krvjo.

Carica Elizabeta je bila zaljubljena v razupite navade, ki so vladale na francoskem kraljevskem dvoru. Vse je urejevala po tem vzgledu. Naposled je ustanovila celo dostojanstvo "oficijelnega favorita". Kdor je opravljal to "službo", je imel svoje sobe poleg caričinih sob, je imel posebno častno uniformo, je imel dolžnost in odlikovanje, da je obedoval pri isti mizi kako carica in je veljal za prvega državnega dostojanstvenika. Seveda je bila ta znamenita "služba" silno negotova, kajti če se ga je carica naveličala, ali če je bila slabe volje ali če ji ta oficijelni priležnik ni več zadostoval, ga je carica kratkomalo spodla.

V Petergofu je še danes videti boudoir carice Elizabete. Krasna soba je to, uprav čudovito krasna, sredi te sobe stoji z modro svilo prevlečena zofa, a to po prostornosti ni navadna zofa, nego že nekako vezbaljšče.

Konec prihodnjib.

"Feeling Better Already Thank You!"

Srečen sem, ker sem poslušal vaš svet in se zdravil z

Dr. Richterjevim PAIN-EXPELLERJEM.

Ozdravel me je bolečin v grlu in križu, da se počutim sedaj čisto zdravega. Vsaka družina bi ga morala imeti. Čuvajte se ponaredb. 25 in 50c. steklenice.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl Street, New York, N.Y.
Dr. Richterjevo Congo Pilulo olajšajo. (25c. all 50c.)

"DOM, ZDRAVJE IN VESELJE."

"Ti si lahko zagotoviš zgornje, če založiš vsak mesec v dobro stvar nekaj denarja. Ta oglas naj doseže tiste, moške ali ženske, ki znajo sami misliti. Mi smo zaposleni ljudje ampak vedno pripravljene govoriti z ljudmi, ki mislijo kšeft in da jim pokažemo dobrote in zaslužek od naše Palm Beach Country Lands, v Florida.

V prašaj ali piši na naslov:

BRYANT & GREENWOOD

1406—10 Republic Bldg., Chicago, Ill.

Desk A

Govorimo slovensko."

Kašparjeva Državna Banka,

vogal Blue Island Ave. & 19 ul.

Imovina 4,500,000.00

Poseben oddelek za Slovence. Pošilja denarje v staro domovino. Prodaja parobrodne listke. Prejema denar na uloge. Izdeluje polnomočna kupna in pogodbeni pisma in vojaške prošnje. — Pridite ali pišite.

Kaspar State Bank

Čemu pušiš od nevednih zobozdravnikov izdirati svoje, močče še popolnoma zdrave zobe? Pušiš si jih zaliti s zlatom ali srebrom, kar ti za vselej dobro in po najnižji ceni napravi

Dr. B. K. Šimonek
Zobozdravnik.

544 BLUE ISLAND AVE.
CHICAGO, ILL.
Telefon Morgan 438.

Pijte najboljšo pivo

Edelweiss

Peter Schoenhofen Brewing Co.

PHONE: CANAL 9 CHICAGO, ILL.

RESNICA.

Če bi začel hraniti pet let nazaj po 50c na dan, imel bi danes \$1.000.

Prični z današnjem dnem in imej danes pet let toliko.

INDUSTRIAL SAVINGS BANK
2007 BLUE ISLAND AVENUE.

Odrpno v soboto zvečer od 6 do 8.

Kapitala čez pol milijona dolarjev.

NAPREJ K SVOBODI!

PESEM SLOVENSkih DELAVCEV V AMERIKI.

1/ Črez morje sinje in široko,
črez morje burno in globoko
prinesel brod nas nekega je dne;
na breg nas vrgel v svet je novi,
kjer tuji sučejo rodovi
pri delu težkem žuljave rokē.

4/ Pa nas usoda je nemila
na vse vetrove razpršila,
za bratom šel črez hrib in plan je
brat;
na lov za svojo šel je srečo
mahečo nas in nas vabečo,
poln nadeje vsak je hitel je iskat.

8/ Ves teden dela in se péha,
pa ob nedeljah trud prenēha,
utihne divja tekma za dolar.
Slovenski delavec počiva,
med svojci praznike uživa,
prost je, sam svoj je danes gospodar!

2/ Za nami stara domovina,
pred nami čudesna tujina,
Amerika ležiš proslavljena!
Poslej ti bodi nam očina
in nova mati domovina!
Amerika, stokrat pozdravljena!

5/ In koder se Atlantik péni,
ob breg zaganja se pešeni,
do oceana Tihega valōve,
po vseh stranéh amerikanskih
do vročih krajev mehikanskih
za srečo hodi naš rojak na lov!

9/ Sam državljan med državljan!
Saj prapor zvezdnati vse brani,
svobode zlate prapor, naš ponos!
Slovenec vsak vesel nanj gleda,
med svojci se zaveda
pa poje z yankeeji: "Kdo nam je ktos?"

3/ Imamo mlade bistre glave,
roke imamo močne, zdrave,
železno voljo nosi vsak s seboj;
srce pošeno v prsih bije
nam in pogum v očeh nam sije,
vsak izmed nas bo nov soborec tvoji!

6/ Kjer pod zemljó globoko skriti,
zakladi spijó čudoviti,
kjer dimniki kadijo se v nebo;
kjer stroji plešejo, hrumijo,
ko v peklu črnem se vrtijo
ustvarjajoč tovarnarjem blagó:

7/ Slovenec trudi in poti se,
da sam pošeno preživi se,
prehrani ženo, deco si doma;
rad delavec ima rodbino,
ki ž njim vred prišla je v tujino
iz starega ubogoga sveta...

10/ Amerika! Imamo v čisti
te, vendar skrivne naše misli
uhajajo črez morje v stari svet...
Črez morje sinje in široko,
črez morje burno in globoko
uhaja često rosen nam pogled...

O POLJEDELSTVU PRI STARIH NARODIH.

O poljedelstvu starih kulturnih narodov vemo malo. Izjemo delajo le Rimljani, o katerih so nam ohranjeni najnatančnejši podatki.

Kako je živel in delal grški poljedelec, nam opisuje najtočnejše grški pesnik Hesiod, ki je živel okoli 800 let pred Kristom. Po Grškem in v srednjih malazijskih deželah so sejali zlasti pšenico in ječmen, poleg tega pa tudi razno sočivje. V posebno ugodno ležečih delih omenjenega ozemlja so gojili jako skrbno vinsko trto, olivo in figovo drevo. Obdelovanje polja je bilo zelo priprosto in na mnogo nižji stopinji, kakor dela danes najprimitivnejši evropski kmet. Domače živali so imeli v glavnem iste, kakor jih imamo mi: konje, govejo živino, ovce, koze. Ali stari grški kmet se za svoje živali ni brigal. Navezane so bile same na se in iskati so si morale po obsežnih pašnikih primerno hrano, kakor so same najbolje vedele in znale. Živine pa je imel Grk jako mnogo, ker je potreboval pridelke živinoreje še v mnogo večji meri za svojo hrano in obleko kakor pridelke poljedelstva.

Vse drugače je bilo razvito poljedelstvo starih Rimljanov v današnji Italiji, kar spoznamo lahko že iz tega, da se je bavilo jako mnogo pisateljev tega naroda s poljedelstvom v svojih spisih. M. Portius Cato, Terentius Varro, Vergilius Maro in cela druga vrsta pisateljev nam kaže v svojih spisih, s kako čudovito skrbjo in spretnostjo je gojil stari Latince svoje polje tako, da se je povspel v tem tako visoko, kakor komaj kulturni narodi do konca 18. stoletja.

Poljedelsko orodje je obstajalo iz pluga in brane; kot ročno orodje je služila lopata, motika, vile in grablje. Konstrukcija teh priprav je bila odvisna od kakovosti zemlje in od načina dela. Kdaj je najboljši čas oranja, kakor o številu, globini, širini in smeri brazd so obstajala najtočnejša pravila, kakor jih je samo potom izkušeni težko zaznati. Gnojili niso samo z gnojem iz svojih hlevov, ampak

tudi s človeškimi ekskrementi, nadalje s krvjo, mesom, dlakami, kož, listjem, pepelom, sajami, maveem, vapnom in malto.

Žito in sočivje sta bila glavni pridelek rimskega poljedelstva; pšenica, ječmen in kaša, fižol, leča in lupine. Pridelovali so tudi razne vrste repe, pese in detelje. V veliki meri so gojili lan, konoplje, gorščico, redkev in mak, s katerimi so delali dobro kupčijo. — Poljedelskih strojev v našem smislu niso poznali, pač pa so vporabljali za sejanje majhno priročno pripravo. Da je treba vrsto sadeža na isti njivi zaporedno menjavati in v katerem redu se zgodi to najbolje, so vedeli tudi že Rimljani prav dobro.

Iz spisov omenjenih avtorjev, ki poročajo tudi, kako skrbno so negovali Rimljani živinorejo, so zajemali snov vsi kasnejši pisatelji poljedelstva tekem celega srednjega veka do konca 18. stoletja. Poljedelski literatje kasnejših evropskih kulturnih narodov citirajo v enomer svoje stare rimske prednike.

Ko se je rimska oblast razširila vedno bolj po vsem tedaj znanem svetu, ko si je rimsko cesarstvo podvrglo vso srednjo Evropo in za nekaj časa celo Anglijo, se je pričel tudi Rimljan izseljevati iz svoje preobljudene italijanske domovine v nove dežele. Ti kolonisti so zanesli take navade in nauke svojega domačega poljedelstva tujim narodom, predvsem v današnje Francosko, Nemčijo in Anglijo. Mnogo tega se je sicer v viharjih časih in krvavih bojih ljudskega preseljevanja izgubilo, ali ko so nastali zopet mirnejši časi, ko so se naselili novi narodi med stare, so se učili zopet od teh in tako danes lahko rečemo: kar zna danes evropski kmet, se ima v veliki meri zahvaliti svojim najdljivim prednikom že davno zamrlega naroda.

ČEŠČENJE "SVETIH OSTANKOV".

S češčenjem svetnikov je ozko zvezano češčenje ostankov, ki je nadaljevanje starega fetišizma. — To češčenje je uvela v življenje kasta duhovnikov, da si priskrbi bogate dohodke. — Srednjeveška

zgodovina nam podaja mnogo primerov o razprtijah med cerkvami in samostani, kateri od njih ima prave ostanke. To češčenje se je neznansko razširilo. Znané so besede opata von Marolles, ki jih je izgovoril v Amienski katedrali, ko je poljuboval glavo Janeza Krstnika: "Bogu bodi hvala, to je že peta glava Krstiteljeva, ki sem jo poljubil v življenju" Ludvik Lalanne je objavil seznam katoliških relikvij: po tem seznamu moremo sestaviti z relikvij:

	rok
Za sv.	
Andreja	5 teles 6 glav 17
Antona	4 telesa 8 glav 6
Barbara	3 telesa 2 glavi
Bazilija	4 telesa 5 glav
Blaža	1 telo 5 glav
Klementa	3 telesa 5 glav
Eligija	2 telesa 3 glave
Štefana	4 telesa 8 glav
Jurija	30 teles
Helena	5 teles 5 glav
Hilarija	8 teles
Janeza Kr.	10 glav
Jurija	20 teles 26 glav
Leodegarda	5 teles 10 glav 12
Pankracija	30 teles
Lukeža (ap)	8 teles 9 glav
Filipa	3 telesa 18 glav 12
Sebastijana	4 telesa 5 glav 13

itd. Opat Deregnancourt navaja v svojem spisu "Zgodovina klera škofije Arraske" relikvije Plineske opatijske: Kos pravega križa, lasje Matere božje, velike kose svetega otirača, kose Jezusove obleke, kos svete gobe, kos svetega kopja, trn iz svete krone, kapljo krvi, rebro sv. Nikolaja, prst sv. Huberta itd.

Zbirka relikvij kapele v Saint Omer je še zanimivejša; tam imajo po starem seznamu: kos pravega križa in kos kopja, več kosov mane, "ki je padala z neba", kos Kristusovega groba in kos obleke sv. Marte, kos kamenite plošče, na katero je pisal Bog s prstom Mojzesove zapovedi, kapljo vse osebnosti katoliškega Olimpa so morale prispevati k neobičajnim zakladom relikvij. Najcenejše so bile te, ki so bile v stiku s Kristusom. Njegova obleka se nahaja obenem v Moskvi, v Triuru in dvakrat v Rimu; neobičajno mnogo se hrani njegovih solz, njegove krvi, njegovega pota,

njegov popek in predkožica. Sveto kopje je obenem v Parizu, Moskvi, Pragi, Krakovu, Rimu, Antiohiji in v raznih drugih krajih. Žrebljev s svetega križa se računa nad 200; istotako je z gobo, trnjevo krono in drugimi predmeti pri križanju.

Razum, srce in (božje) razodetje. Le razum sam nas more dovesti do pravega spoznanja narave in do rešitve svetovnih ugank. — Razum (pamet) je največje bogstvo človeka in tista njegova prednost, koja sama ga bistveno loči od živali. Omeniti pa je treba, da je razum zadobil to veliko vrednost svojo šele vsled napredujoče kulture in izobrazbe duha, vsled razvijajoče se znanosti in vede. Neizobraženeec in sirov priroden človek (divjak) sta ravnotako malo (ali ravnotoliko) "razumna", kakor najbližje sorodne živali sesaveci (opica, peslon itd.). — V širokih krogih pa je še danes zelo udomačeno mnenje, da vodita poleg razuma (božje resnice) še dve nadaljni, da, celo važnejši poti do spoznanja: srce (čud, nprav, čustvovanje) in razodetje. Proti tej nevarni zmoti moramo že vnaprej zavzeti odločno stališče. Čustvo ali srce nima s poznanjem resnice prav ničesar opraviti. Kar imenujemo "čustvo" ali "srce" in je cenimo, je komplicirano delovanje možgan, obstoječe iz občutkov radosti in tuge, iz predstav naklonjenosti in mržnje, iz stremljenja in izogibanja. Pri tem pa lahko igrajo svojo vlogo najrazličnejša druga delovanja človeškega organizma, potrebščine čutov in mišičevja, želodeca in spolovil itd. Spoznanja resnice pa to čustveno stanje in njegove spremembe nikakor ne pospešujejo; naobratno, še ovirajo čestokrat razum, ki je edini sposoben spoznati resnico, in so mu torej pogosto v občutno kvar. Še nobeno "svetovno uganko" ni rešila možganska funkcija čustva ali jo le pospešila. — To isto pa velja tudi o takozvanem (božjem) "razodetju" in dozdevnih, z razodetjem pridobljenih "verskih resnicah"; vse te temeljijo na preračunjeni ali nepreračunjeni prevari, kakor bomo kasneje videli.

NOV LABORATORIJ W. F. SEVERA CO. V CEDAR RAPIDS, IA.

Znana češka lekarna W. F. Severa Co. v Cedar Rapids, Iowa, ki je bila ustanovljena 11. oktobra 1880, si je ob priliki 31letnice postavila nov laboratorij, ki priča o njem napredku in o njenih uspehih. Poslopje stoji na vogalu 2. ceste in 4. avenije in je trinadstropno in ognjevarno. Zunanost poslopja je prav lepa in notranjost zelo praktično urejena. V prvem nadstropju bodo pisarne Mr. Severe, M. Vosmeka, glavnega managerja, in dr. J. F. Dvoraka. V tem nadstropju je tudi ekspedicijski oddelek za zdravila, ki jih se-

stavljajo in kuhajo v basementu. V drugem nadstropju se bodo shranjevala zdravila. V zadnjem nadstropju je laboratorij, ki je pod nadzorstvom Mr. Lumirja Severa. Stroji v novem laboratoriju so vsi najnovejšega sistema.

Mr. Severa je s pridnostjo in vztrajnostjo povzdignil svojo trgovino tako, da je dandanes ena največjih v Cedar Rapids. Petin-trideset standard-zdravil se zdaj izdeluje v Severovem laboratoriju. Zdravila so znana po celi Ameriki in tudi naši slovenski rojaki jih prav radi naročujejo.

V listu "Glas Svobode" oglašajo samo dobre tvrdke, zato vam jih priporočamo.

Angleščina brez učitelja!

Po navodilu slovensko-angleške slovnice, tolmača in angleško slov. slovarja. Knjiga trdo v platnu vezana stane \$1. in jo je dobiti pri:

V. J. KUBELKA, 538 W. 145 St., New York, N. Y.

..... Največja zaloga slovenskih knjig. Pišite po cenik.

Delavska tiskarna Spravedlnost

1825 LOOMIS ST., CHICAGO, ILLINOIS.

Pod vodstvom češkega kolektivnega delništva

Izdeluje vse

tiskarske potrebščine

za društva in trgovine, reklamne liste, pisalni papir, letake, vizitnice in sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Tiskovine v slovanskih jezikih naša specialiteta!

Unijska tiskarna. Telefon Canal 1015
Delo okusno.

V naši tiskarni se tiskajo:
Socijalistični dnevnik "Spravedlnost",
"Ravnost" L'udu, "Radnička Straža"
in "Glas Svobode."

SODBA

tisočih mož je bolj upoštevanja vredna kot sodba enega moža. Brezštevila je poskušalo in prišlo do razsodbe, da

SEVEROVI PRIPOMOČKI

so učinkujoči, zanesljivi in ekonomični za ohranitev zdravja, v prepreček in olajžbo boleznim v našem vsakdanjem življenju. Naj bo to tudi tvoja sodba in kadar bodeš ti ali kdo v tvoji družini bolan, kupi Severova zdravila.

SEVEROV BALZAM ZA PLJUČA

je zanesljiv in dober pripomoček za kašelj vseh vrst, hripavost, vnetje v grlu, sapniku in druge bolezni vratu in pljučah 25c & 50c

SEVEROV ŽELODČNI GREŃČIC

priporočljiv za bolni želodec in več drugih želodčnih neprilik, za dober tek, prepreča zabasanositi zboljšuje zdravje in da novo moč telesu \$1.00

SEVEROVO GOTHARTSKO OLJE

jako učinkujoče za trganje, otekline, krče, bolečine v členkih 50c

SEVEROV ANTISEPSOL

priporočljiv za rane, bolne čeljusti, slabo sapo, in nosni katar. Rabi ga kot ustno vodo, za grgranje ali izperilo .. 25c

SEVEROVO ZDRAVILO ZA OBISTI IN JETRA

priznано zdravilo proti navalu za vnetje jeter, bolečinsko oddajanje vode, bolenje hrbita in neprilike na obistih in vseh drugih organskih težkočah. .. 50c in \$1.00

SEVEROV ŽIVLJENSKI BALZAM

je najpriporočljivejše sredstvo za obisti, hudo napadanje krčev, živčnih boleznim in generalni pripomoček za cel sistem sploh 75c

SEVEROVO ZDRAVILNO KOŽNO MILO,

fino, čisto, nenalezljivo milo za kopanje, stranišča, šampu in brijenje. Pomaga zdravju in preprečuje kožne bolezni. Izvanredno za otroče kopelji 25c

Imamo tudi druge pripomočke za razne druge bolezni. Lahko jih kupiš kjerkoli je kaka lekarna ali prodajalna zdravil. Bodi gotov da prašaš le Severova; ne vzemi druga.

Navodila za jemanje, knjižice in koledarji so tiskani v slovenskem jeziku.

Zanesljiv zdravniški nasvet v tvojem jeziku PROSTO.

W. F. SEVERA Co. Cedar Rapids, Iowa.

Vsakemu Slovencu priporočamo, da se naroči na edini slovenski svobodomiselni list:

GLAS SVOBODE,

ki se bori za delavski stan in prinaša najboljše novice iz vseh delov sveta; raznovrstne podučljive članke, kakor politične, socialne, kulturne, nabožne in izobraževalne vsebine. Prinaša dopise iz vseh krajev kjer žive Slovenci, da zadobi človek hitro pojmo o vseh razmerah slovenskih naselbin v Ameriki.

Naročnina stane za celo leto \$2.00

pol leta \$1.00

Za Evropo za celo leto \$3.00

Vsem društvom, obrtnikom, gostilničarjem kakor tudi posameznikom pa se priporočamo za nabavljenje vsakovrstnih tiskovin kot: zavitke in papirje z firmo za zasebnike in urade, račune in vse v to stroko spadajoče tiskovine. Preskrbimo tudi društvena pravila in prevode iz tujih jezikov in obratno, kakor tudi vse druge tiskovne potrebščine.

GLAS SVOBODE Co. 2020 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Cenik knjig, katere se dobe v zalogi "GLAS SVOBODE" 2020 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Table listing various book categories and titles such as 'Novi pisci', 'CANKARJEVI SPISI', 'JURČIČEVI SPISI', 'KERSNIKOVI SPISI', and 'Murnika spisi' with their respective prices.

Table listing 'PREVODI' (translations) and 'Ljudska knjižnica' (folk library) with titles like 'Ben Hur', 'Blagor na vrtu', and 'Dolna krvi'.

Table listing 'Narodna Biblioteka' (National Library) and 'Slovanska knjižnica' (Slavic library) with titles like 'Babica', 'General Lavdon', and 'Preko morja'.

Table listing 'RAZNI DRUGI SPISI IN PREVODI' (various other books and translations) with titles like 'Andersenove pravljice', 'Avstralska vojska', and 'Dobra gospodinja'.

Table listing 'reformacije' (reformation) and other miscellaneous titles with prices, including 'Pisana mati', 'Poljub', and 'Narodni predgovori'.